Nr 54.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212) m. m.; given Stockholms slott den 22 januari 1937.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1. lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212);
2. lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden;
3. lag om ändrad lydelse av 10 § lagen den 5 juni 1909 (nr 53 s. 1) angående husbehovsskogar inom vissa områden;
4. lag angående ändrad lydelse av 1 § 10 lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation; samt
5. förordning angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift.

GUSTAF.

Axel Pehrsson-Bramstorp.

Förslag

till

Lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212).

Härigenom förordnas, att 2 § 1 och 2 mom., 18 § 1 mom., 25 § och 30 § 1 mom. skogsvårdslagen den 15 juni 1923 samt rubriken till 4 kap. samma lag[1] skola erhålla ändrad lydelse på sätt av det följande framgår samt att i nämnda lag skall införas en ny paragraf med beteckning 21 a § av den lydelse nedan sägs:

2 §.

1 mom. Från tillämpningen av denna lag undantagas:

1) skogar, som — — — äger tillämpning;

2) allmänningsskogar i — — — om häradsallmänningar;

3) städernas skogar;

4) statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar;

5) skogar å statens utarrenderade jordbruksdomäner och å ecklesiastika boställen ävensom å fastigheter, som upplåtits under besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord; samt

6) övriga här ovan ej nämnda skogar, varå förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket äger tillämpning eller som avses i § 4 av nämnda förordning.

2 mom. Ligger skog, som i 1 mom. 5) eller 6) angives, i samfällighet med skog, som lyder under denna lag, skall lagen äga tillämpning å det samfällda skogsområdet i dess helhet.

4 KAP.

Särskilda bestämmelser angående svårföryngrade skogar och skyddsskogar.

18 §.

1 mom. Där i — — — meddelade bestämmelser.

Konungen äger ock efter förutgången syn och undersökning förordna, att skogar, vilkas bestånd prövas erforderligt till skydd mot flygsandsfält eller

[1] Senaste lydelse av 2 § 1 mom.: punkt 1, se 1932:181; punkt 2, se 1932:108; punkterna 3—5 och 7, se 1925:94; punkt 6, se 1926:190. Senaste lydelse av 2 § 2 mom., se 1925:94.

fjällgränsens nedgående, skola såsom *skyddsskogar* lyda under bestämmelserna i 21 a §.

Förordnande, varom här ovan förmäles, må även meddelas av länsstyrelsen att gälla, intill dess Konungen i ärendet beslutat.

Finnes förordnande — — — Konungen återkallas.

21 a §.

Vad i 19—21 §§ är stadgat beträffande svårföryngrad skog skall gälla även skyddsskog.

Prövas för återväxtens främjande å skog, som avsatts till skydd mot flygsandsfält, erforderligt, att rätt till bete å skogen helt eller i viss mån, såsom beträffande vissa slag av hemdjur eller viss tid av året, förbjudes, äger Konungen därom meddela föreskrift.

25 §.

1 mom. Företager någon avverkning i uppenbar strid mot bestämmelserna i 19 §, 21 a § första stycket eller 23 § 1) eller i strid mot föreskrift eller avverkningsförbud, som enligt denna lag meddelats, eller förfogar någon mot bestämmelsen i 4 § 2 mom. över virke, som blivit avverkat till husbehov, straffes med dagsböter.

Då till — — — är sagt.

2 mom. Bryter någon uppsåtligen mot föreskrift, som meddelats enligt 21 a § andra stycket, straffes med dagsböter. Begår någon sådan förseelse av oaktsamhet, vare straffet böter från och med fem till och med femtio kronor.

3 mom. Varder i fall, där jämlikt 23 § skogsvårdsstyrelsens tillstånd erfordras för skogsmarks omläggning till annan användning, avverkning företagen, men eftersättes åtgärd, för vars vidtagande tid blivit bestämd, straffes med dagsböter; dock vare, där under den föresatta tiden flera varit för åtgärdens vidtagande ansvariga, den av dem, som finnes ej hava i avsevärd grad bidragit därtill, att åtgärden icke blivit fullgjord, från ansvar fri.

4 mom. Innefattar förseelse, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall gärningen bedömas enligt vad i 4 kap. 1 § strafflagen är för likartat fall stadgat. Förskyller förseelsen enligt 1 mom. här ovan påföljd, som i andra stycket därav sägs, varde ock den påföljd ådömd.

30 §.

1 mom. Den, som med skogsvårdsstyrelsens slutliga beslut i ärende, varom i 4, 5, 8, 17, 19, 21, 21 a eller 23 § sägs, icke åtnöjes, äger att däröver anföra besvär hos länsstyrelsen. I fall, som i 8 eller 17 § avses, vare rätten till sådan klagan ej till viss tid inskränkt, men skola i andra fall besvären, vid talans förlust, vara ingivna sist innan klockan tolv å trettionde dagen efter det klaganden av beslutet erhållit del; och skall underrättelse därom i beslutet meddelas.

Påkallar klaganden — — — klaganden utgöras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1938.

Genom denna lag upphävas lagen den 24 juli 1903 (nr 79 s. 7) angående skyddsskogar samt de bestämmelser, som genom kungl. brev den 4 december 1821, den 2 maj 1826, den 16 juni 1847, den 30 november 1848, den 27 juli 1860 och den 6 mars 1863 samt länsstyrelsens i Hallands län allmänna kungörelser den 31 december 1861 och den 18 maj 1863 meddelats angående städer och enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län, i den mån dessa bestämmelser ännu äga giltighet. Beträffande Tönnersa flygsandsfält skall dock vad i kungörelsen den 31 december 1861 är stadgat om förvaltning av skogen för ägarnas gemensamma räkning samt om den grund, enligt vilken kostnad för fältets kultur och vad dessutom kan förekomma skall utgå samt inkomst från fältet fördelas, fortfarande gälla, intill dess förrättning för verkställande av ståndskogslikvid mellan ägarna i laga ordning ägt rum.

I fråga om de skogar, å vilka jämlikt särskilda förordnanden lagen den 24 juli 1903 hittills ägt tillämpning, skall så anses, som om förordnande meddelats enligt 18 § 1 mom. andra stycket.

Vid nya lagens tillämpning å sistnämnda skogar samt skogar å enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län skall iakttagas:

1) Beträffande avverkning, som ägt rum före nya lagens ikraftträdande, skola förut gällande bestämmelser lända till efterrättelse.

2) Genom nya lagen förringas ej giltigheten av utsyning, som verkställts före dess ikraftträdande; dock att avverkning ej må i något fall verkställas senare än fem år efter utsyningen.

3) Vad i nya lagen stadgas om skyldighet att vidtaga åtgärder till betryggande av återväxt i anledning av skada, varom i 10 § skogsvårdslagen förmäles, gäller icke, där sådan skada uppkommit före nya lagens trädande i kraft.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall denna i stället tillämpas.

Förslag

till

Lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

Härigenom förordnas, att 2 § lagen den 10 juni 1932 om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

2 §.

1 mom. Från tillämpningen av denna lag undantagas:

1) allmänningsskogar i — — — avsatt besparingsskog;

2) skogar, lydande — — — vissa områden;

3) skogar å — — — stadgad åborätt;

4) städernas skogar;

5) skogar å statens utarrenderade jordbruksdomäner och å ecklesiastika boställen ävensom å fastigheter, som upplåtits under besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord; samt

6) övriga här ovan ej nämnda skogar, varå förordningen den 26 januari 1894 (nr 17) angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket äger tillämpning eller som avses i § 4 av nämnda förordning.

2 mom. Ligger skog, som i 1 mom. 5) eller 6) angives, i samfällighet med skog, som lyder under denna lag, skall lagen äga tillämpning å det samfällda skogsområdet i dess helhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1938.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 10 § lagen den 5 juni 1909 (nr 53 s. 1) angående husbehovsskogar inom vissa områden.

Härigenom förordnas, att 10 § lagen den 5 juni 1909 angående husbehovsskogar inom vissa områden skall erhålla följande ändrade lydelse:

Finnes husbehovsskog böra bibehållas till skydd mot fjällgränsens nedgående och prövas på grund härav större inskränkning i ägarens eller åbons rätt att bruka skogen än förut i denna lag sagts vara av nöden, förordnar Konungen efter förutgången syn och undersökning om den inskränkning i förfoganderätten, som av omständigheterna påkallas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1938.

Förslag

till

Lag angående ändrad lydelse av 1 § 10 lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.

Härigenom förordnas, att 1 § 10 lagen den 12 maj 1917 om expropriation skall erhålla följande ändrade lydelse:

10. för kronans övertagande av flygsandsfält, varom ägaren försummat taga sådan vård, att fara för sandflykt förebygges;

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1938.

Förslag

till

Förordning angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift.

Härigenom förordnas, att 1 och 4 §§ förordningen den 11 oktober 1912 om skogsvårdsavgift[1] skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

För avverkat — — — taxerade rotvärde.

Genom denna avgift inflytande medel skola fördelas mellan skogsvårdsstyrelserna i riket efter ty nedan sägs.

4 §.

Av de genom skogsvårdsavgiften inom varje landstingsområde inflytande medel skola nittio procent tillhandahållas skogsvårdsstyrelsen inom landstingsområdet och tio procent redovisas till statskontoret för att av Kungl. Maj:t i mån av förefallande behov fördelas mellan samtliga skogsvårdsstyrelser i riket.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1938.

---

[1] Senaste lydelse av 1 § se 1928: 378; av 4 § se 1923: 214.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 november 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet fråga om *ändrad lagstiftning rörande skyddsskogar och skogar å vissa flygsandsfält* samt anför härvid följande.

Inledning.

Någon enhetlig lagstiftning rörande vården av landets skogar finnes icke. Vid sidan av den allmänna skogsvårdslagen, som reglerar vården av huvudparten av landets enskilda skogstillgångar, finnes ett flertal författningar avseende vården av vissa särskilda kategorier enskilda skogar samt de allmänna skogarna. En omarbetning av dessa författningar har sedan länge stått på dagordningen. Man har därvid främst syftat till att bringa nämnda författningar, vilka i flera avseenden ansetts föråldrade, i större överensstämmelse med modernare skogsvårdsprinciper samt att i möjligaste mån skapa enhetlighet och överskådlighet på ifrågavarande lagstiftningsområde. Början till denna omarbetning av skogslagstiftningen i riket har redan gjorts genom de nya författningar, som utarbetats rörande häradsallmänningar, ecklesiastika skogar, vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden ävensom domänfondens skogar. I syfte att fullfölja det sålunda påbörjade lagstiftningsarbetet bemyndigade Kungl. Maj:t den 20 juni 1935 chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla dels en utredningsman för att i enlighet med av departementschefen i anförande till statsrådsprotokollet samma dag angivna riktlinjer verkställa utredning och avgiva förslag beträffande skogslagstiftningsfrågor och dels i mån av behov sakkunniga personer att med utredningsmannen deltaga i överläggningar i ämnet. Med stöd av detta bemyndigande tillkallade chefen för jordbruksdepartementet den 28 juni 1935 såsom utredningsman hovrättsrådet i Svea hovrätt T. W. G. Sjöfors. Denne upptog till en början till övervägande frågan om ändrad lagstiftning rörande den kategori skogar, som

betecknas såsom skyddsskogar och vilkas vård är reglerad genom lagen den 24 juli 1903 (nr 79 s. 7) angående skyddsskogar. Såsom sakkunniga beträffande denna fråga tillkallades den 6 september 1935 docenten vid skogshögskolan jägmästaren J. E. Wibeck och jägmästaren i Burträsks revir G. A. Nordfors. Den 24 februari 1936 avgåvo utredningsmannen och de sakkunniga betänkande med förslag till lagstiftning i ämnet (stat. off. utr. 1936: 19). Utredningsmannen upptog härefter till behandling frågan om lagstiftning angående skogar å städer och enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län, i fråga om vilkas vård för närvarande gäller ett flertal av Kungl. Maj:t och länsstyrelsen i Hallands län särskilt meddelade föreskrifter. För att med utredningsmannen deltaga i överläggningar rörande denna lagstiftningsfråga tillkallades den 24 mars 1936 generaldirektören och chefen för domänstyrelsen G. Kuylenstjerna, chefen för statens skogsförsöksanstalt professorn H. Hesselman, överlantmätaren i Hallands län O. Nilsson och godsägaren D. Dellien i Eldsberga. Betänkande med förslag till lagstiftning avlämnades av utredningsmannen och de sakkunniga den 27 juni 1936 (stat. off. utr. 1936: 30). Utredningsmannen och de sakkunniga, vilka tillkallats att med honom deltaga i överläggningar rörande skogslagstiftningsfrågor, hava antagit den gemensamma benämningen skogslagkommissionen. Över kommissionens förstnämnda betänkande hava efter remiss yttranden avgivits av domänstyrelsen samt vederbörande skogsstatstjänstemän, statskontoret, riksräkenskapsverket, kommunikationsverkens lönenämnd samt länsstyrelserna, skogsvårdsstyrelserna och hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Kopparbergs och Jämtlands län ävensom centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, Sveriges skogsägareförbund och Norrlands skogsvårdsförbund. Över det senare betänkandet hava yttranden avgivits av domänstyrelsen samt vederbörande skogsstatstjänstemän, länsstyrelsen, skogsvårdsstyrelsen samt landstingets och hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Hallands län, drätselkamrarna i städerna Halmstad, Varberg och Falkenberg ävensom centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund och Hallands skogsägares försäljningsförening u. p. a.

Jag torde nu få underställa Kungl. Maj:t förenämnda två lagstiftningsfrågor, därvid jag först till behandling upptager frågan om ändrad lagstiftning rörande skyddsskogar.

Lagstiftning angående skyddsskogar.

Gällande bestämmelser och deras tillämpningsområde m. m.

Enligt 1 § lagen den 24 juli 1903 (nr 79 s. 7) angående skyddsskogar avses med skyddsskogar sådana skogar, vilkas bestånd erfordras till skydd mot flygsandsfält och fjällgränsens nedgående. Enligt bestämmelserna i nämnda paragraf äger Kungl. Maj:t att för bibehållande av dylika skogar, efter

föregången syn och undersökning förordna, att annan avverkning än till husbehov må äga rum endast efter utsyning, som på statens bekostnad verkställes av skogsstatens tjänstemän, dock att skogsägaren är berättigad att på en gång erhålla utsyning i så stor utsträckning, som är förenlig med skogens återväxt och framtida bestånd. Sådant förordnande må enligt lagen även meddelas av länsstyrelsen att gälla, intill dess Kungl. Maj:t beslutit i ärendet.

Enligt lagen kan i fråga om skog, som där avses, ägarens rätt att verkställa avverkning begränsas utöver vad nyss sagts. I 2 § stadgas i detta avseende, att, där större inskränkning i ägarens rätt att bruka skogen än i 1 § sägs befinnes vara av nöden, Kungl. Maj:t äger efter föregången undersökning i varje särskilt fall förordna om den inskränkning i förfoganderätten, som av omständigheterna påkallas. Meddelas sådant förordnande, är ägaren, där han föredrager att avstå marken framför att tåla föreskriven inskränkning, berättigad påfordra, att marken skall av staten lösas. Enligt lagen den 5 juni 1909 (nr 53 s. 6) om ändrad lydelse av 2 § skyddsskogslagen äger dock nu angiven lösningsrätt ej rum i avseende å mark inom område av Västerbottens eller Norrbottens läns lappmarker, beträffande vilket avvittringsutslag icke av länsstyrelsen meddelats före den 1 juli 1909. Beträffande lösen av mark skola de angående jords eller lägenhets avstående för allmänt behov givna föreskrifter äga motsvarande tillämpning.

Den, som överträder enligt skyddsskogslagen meddelade föreskrifter, drabbas av bötesstraff, varjämte virke, som avverkats i strid mot sagda föreskrifter, skall, där det ligger kvar å skogen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke.

Kronobetjänte samt tjänstemän och betjänte vid skogsstaten äga lika behörighet att åtala överträdelse, som nyss sagts, samt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet.

Förutom nu angivna stadganden upptager lagen vissa bestämmelser om försäljning av virke, som enligt lagen dömts förbrutet, samt om fördelning och förvandling av böter m. m.

Enligt till skyddsskogslagen fogade övergångsbestämmelser äro från lagens tillämpning undantagna flygsandsfälten i Hallands län.

Sedan skyddsskogslagen trätt i kraft meddelade Kungl. Maj:t efter verkställda besiktningar och undersökningar å marken förordnande enligt 1 § i lagen beträffande vissa områden i Gotlands, Kopparbergs, Jämtlands och Västernorrlands län. Genom lagen den 17 april 1925 (nr 94) om ändrad lydelse av 2 § 1 och 2 mom., 18 § 2 mom. och 23 § skogsvårdslagen upphävdes förordnandet såvitt angick Gotlands län. Redan dessförinnan hade emellertid fråga uppkommit om revision av skyddsskogsområdena i de tre övriga länen. Den 23 maj 1924 hade Kungl. Maj:t sålunda uppdragit åt domänstyrelsen att genom lämpliga förrättningsmän verkställa en revision av skyddsskogsområdenas omfattning i syfte att avskilja de skogar, som lämpligen kunde falla under 1923 års skogsvårdslag. Sedan denna utredning

verkställts, meddelade Kungl. Maj:t genom tre särskilda brev den 27 april 1928 bestämmelser rörande skyddsskogsområdenas omfattning. Enligt dessa bestämmelser, vilka alltjämt äga giltighet, bestå skyddsskogsområdena av fyra områden inom Kopparbergs län och sju områden inom Jämtlands län. Det största av skyddsskogsområdena inom Kopparbergs län innesluter Transtrandsfjällen och är beläget inom Transtrands socken. Ett annat område är beläget inom Älvdalens, Mora och Våmhus socknar invid gränsen till Jämtlands län och sammanhänger med ett av skyddsskogsområdena inom detta län. Ett tredje område utgöres av Anjosvardens fjällområde och omfattar delar av Mora och Våmhus socknar. Det fjärde området utgöres av en mindre fjälltrakt i Lima socken.

Av skyddsskogsområdena i Jämtlands län äro de tre största belägna invid riksgränsen och innesluta de fjällmassiv, som från riksgränsen utbreda sig österut. Av berörda tre områden, som fördela sig å sammanlagt 28 socknar, sträcker sig ett från gränsen mot Kopparbergs län genom Härjedalen och södra Jämtland till sjön Stora Kingen i Hotagens socken, ett från Rörsjön med flera sjöar i nämnda socken till sjön Hetögeln i Frostvikens socken och ett från Kvarnbergsvattnet i samma socken till gränsen mot Västerbottens län. Övriga fyra områden äro relativt små. Av dessa är ett beläget i Linsälls socken i Härjedalen och innesluter Dravagsvålen och Glötesvålen m. fl. fjäll. De tre återstående områdena ligga i Frostvikens socken och utgöras av Karl- och Fågelbergen vid Ströms Vattudal samt av en mellan Kvarnbergsvattnet och riksgränsen belägen fjälltrakt. Det är att märka, att skyddsskogsområdena i Jämtlands län innesluta betydande områden, vilka utgöras av kronoparker och renbetesland. I detta sammanhang må erinras, att skyddsskogslagen tillämpas allenast å de inom skyddsskogsområdena belägna enskilda skogarna. De där befintliga kronoparkerna och renbeteslanden förvaltas, de förra enligt föreskrifterna i förordningen den 10 maj 1935 (nr 157) angående grunder för förvaltningen av vissa kronoskogar och de senare enligt bestämmelserna i Kungl. Maj:ts brev till domänstyrelsen den 13 juli 1887 och den 22 maj 1891 om utsyning och avverkning av skog å renbetesfjällen i Jämtlands län m. m.

Rörande den närmare belägenheten av skyddsskogsområdena hänvisas till en vid kommissionens betänkande angående skyddsskogar såsom bilaga fogad karta.

Kommissionen har för vinnande av närmare kännedom om *skyddsskogsområdenas areal och dennas fördelning å olika markslag* låtit verkställa vissa utredningar med ledning av det material, som sammanbragts av riksskogstaxeringsnämnden för dess under åren 1923—1929 verkställda uppskattning av Sveriges skogstillgångar.

Enligt nämnda utredningar uppgår den skogsproduktiva marken inom skyddsskogsområdena i Kopparbergs län till 21,775 hektar eller till mer än hälften (51.3 %) av områdenas hela landareal, 42,465 hektar. Myrmarken inom dessa områden upptager något mer än en fjärdedel (27.8 %) av sist-

nämnda areal eller 11,830 hektar. Återstående del av samma områden, 8,860 hektar, utgöres av fjäll och övriga impediment samt inägor.

Inom skyddsskogsområdena i Jämtlands län utgör den skogsproduktiva mark, som tillhör enskilda, procentuellt sett icke så stor del av hela landarealen som i fråga om Kopparbergs län. Inom det förra länet uppgår sålunda denna mark till 385,150 hektar eller endast till 43.3 % av hela arealen, 890,095 hektar. Ett motsvarande förhållande äger rum även i fråga om enskilda tillhörig myrmark inom skyddsskogsområdena i sagda län. Denna mark uppgår sålunda till 165,925 hektar eller blott till 18.6 % av hela arealen. Fjäll och andra impediment upptaga däremot inom Jämtlands läns skyddsskogar ett betydande område. Impedimenten jämte inägor, vilka senare äro förhållandevis obetydliga, omfatta tillsammans 339,020 hektar eller 38.1 % av hela arealen. I fråga om de renbetesland och kronoparker, som äro belägna inom skyddsskogsområdena i Jämtlands län, visa de verkställda utredningarna, att å dessa allmänna skogar den skogsproduktiva marken och myrmarken procentuellt sett äro betydligt mindre än å de enskilda skogarna. Å de förra utgör sålunda den skogsproduktiva marken endast 16.8 % och myrmarken blott 5.8 % av hela landarealen 1,064,050 hektar. Fjäll och övriga impediment jämte inägor, vilka sistnämnda även här torde vara av obetydlig omfattning, utgöra däremot huvudparten av nämnda renbetesland och kronoparker. De omfatta sålunda en areal av 824,015 hektar, motsvarande 77.4 % av hela landarealen.

Skyddsskogsområdenas hela landareal uppgår i fråga om Kopparbergs län till 42,465 hektar och i fråga om Jämtlands län till 1,954,145 hektar. Av dessa arealer utgör den enskilda tillhöriga skogsproduktiva marken inom Kopparbergs län 21,775 hektar och inom Jämtlands län 385,150 hektar.

Med ledning av riksskogstaxeringsnämndens förutberörda material har kommissionen även låtit verkställa en statistisk utredning rörande vissa *skogsbiologiska förhållanden* å skyddsskogarna, åsyftande i främsta rummet att belysa skyddsskogarnas föryngringsförhållanden och sammansättning. Jag tillåter mig härutinnan att hänvisa till betänkandet (sid. 34—45).

I anslutning härtill har kommissionen vidare lämnat en ingående redogörelse för *förutsättningarna för erhållande av föryngring* å ifrågavarande skogar. Jämväl i denna del vill jag inskränka mig till en hänvisning till betänkandet (sid. 45—56).

Tidigare förslag om ändringar i 1903 års skyddsskogslag.

Innan jag närmare ingår på kommissionens förslag till lagstiftning rörande skyddsskogarna torde jag här i korthet få beröra förut gjorda mera betydelsefulla förslag till ändringar i skyddsskogslagen.

1911 års skogslagstiftningskommitté framlade i sitt betänkande den 9 december 1918 förslag till ny lagstiftning angående skyddsskogar. Förslaget innebar, att dessa skogar skulle inordnas under den av kommittén föreslagna allmänna skogsvårdslagen och vissa däri upptagna särskilda bestämmelser angående skyddsskogar. Enligt nämnda bestämmelser skulle skogsstatens befattning med skyddsskogarna upphöra och dessa i stället underkastas tillsyn av vederbörande skogsvårdsstyrelser. Avverkning till avsalu

skulle endast få ske efter tillstånd av skogsvårdsstyrelsen. Husbehovsavverkning skulle däremot liksom enligt 1903 års skyddsskogslag i regel vara fri. Reproduktionsskyldighet skulle i viss utsträckning kunna åläggas skogsägarna.

Kommitténs förslag om skyddsskogarnas inordnande under den allmänna skogsvårdslagen upptogs ej av Kungl. Maj:t. I stället framlades i proposition nr 158 till *1923 års riksdag,* i samband med förslaget till allmän skogsvårdslag, ett förslag till särskild lag angående skyddsskogar, enligt vilket förslag dessa skogar skulle kvarstå under skogsstatens tillsyn. Förslaget anslöt sig jämväl i övrigt i huvudsak till nu gällande skyddsskogslag. En viktig nyhet utgjorde dock de i förslaget upptagna bestämmelserna om skyldighet för vederbörande skogsägare att vidtaga åtgärder för återväxtens betryggande.

Det särskilda utskott, som vid 1923 års riksdag behandlade förslagen till ny skogslagstiftning, avstyrkte i sitt utlåtande nr 6 propositionen angående skyddsskogslagen och hemställde, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning i vissa i utlåtandet angivna hänseenden samt för riksdagen framlägga nytt på utredningen grundat förslag i ämnet. Utskottet stödde sitt avstyrkande av propositionen därpå, att de i denna föreslagna bestämmelserna om reproduktionsskyldighet enligt utskottets åsikt kunde befaras för skogsägarna medföra en alltför stor tunga.

Riksdagen biföll vad utskottet föreslagit. Riksdagens beslut anmäldes i skrivelse den 31 maj 1923, nr 283.

Över denna skrivelse avgav till följd av remiss *domänstyrelsen* efter hörande av vederbörande skogsstatstjänstemän utlåtande den 31 december 1923, däri styrelsen förordade vissa lättnader i den av Kungl. Maj:t vid 1923 års riksdag föreslagna reproduktionsskyldigheten för ägare av skogsmark inom skyddsskogsområde.

Efter avgivandet av nämnda utlåtande blev frågan om ändrad lagstiftning rörande skyddsskogarna vilande under en följd av år. Orsaken härtill torde närmast vara att söka i den omfattande revision av skyddsskogsområdena inom Kopparbergs, Västernorrlands och Jämtlands län, som pågick under åren 1924—1928.

I skrivelse den 23 mars 1935 till chefen för jordbruksdepartementet hemställde emellertid sedermera domänstyrelsen, att till övervägande måtte ånyo upptagas frågan om förändrad lagstiftning beträffande skyddsskogar. I skrivelsen erinrade domänstyrelsen om riksdagens omförmälda skrivelse den 31 maj 1923, nr 283, samt framhöll, att skogsägarna inom de av skyddsskogslagen berörda områdena syntes kunna hävda vissa krav på att lagstiftningen beträffande dessa skogar i den mån så funnes kunna ske med hänsyn till skogarnas speciella art bragtes i överensstämmelse med de modernare principer i fråga om skogshushållning och skogsvård, som kommit till uttryck i senare tids lagstiftning på det skogliga området.

Behovet av revision av skyddsskogslagen.

Kommissionen har i sitt ifrågavarande betänkande lämnat en sammanfattning över de mest framträdande *bristerna i den nuvarande lagstiftningen.* Denna sammanfattning är i huvudsak av följande innehåll.

Kommissionen funne den nuvarande lagen i olika hänseenden föråldrad och bristfällig. Särskilt anmärkningsvärt vore, att lagen saknade alla bestämmelser om skyldighet att efter avverkning vidtaga åtgärder för återväxtens betryggande samt att, med den för lagens handhavande bestämda organisationen, den viktiga rådgivande och upplysande skogsvårdsverksamheten bland vederbörande skogsägare ej kunde i önskvärd omfattning bedrivas. En annan punkt i lagen, mot vilken befogad erinran kunde göras, vore, att avverkning för husbehov lämnats utan varje reglering, varigenom det skydd för skogens bestånd, som innefattades i lagens bestämmelse om tillämpande av utsyningstvång i fråga om avsaluavverkning, gjordes delvis illusoriskt. Värdet av detta skydd minskades även i viss mån genom den markägaren i lagen medgivna rätten att på en gång erhålla utsyning i så stor omfattning, som vore förenlig med skogens återväxt och framtida bestånd. Genom denna bestämmelse kunde utsyningsförrättaren bliva nödsakad att i fråga om yngre skog medgiva avverkning i större utsträckning än som vore förenlig med en god skogsvårds fordringar. Lagens skogsvårdsföreskrifter hade vidare givits en synnerligen knapphändig avfattning och till följd därav hade vissa viktiga frågor rörande skogsskötseln i lagen helt förbigåtts. Nu angivna brister vore av desto större betydelse, som föryngringsförhållandena å skyddsskogarna i allmänhet vore av mycket ömtålig karaktär och därför vid skogarnas skötsel krävde den största uppmärksamhet. Skyddsskogslagens bristande effektivitet såväl i nyss berörda som i vissa andra hänseenden hade blivit särskilt framträdande, sedan den samtidigt med skyddsskogslagen utfärdade 1903 års skogsvårdslag ersatts med 1923 års lag i samma ämne med dess ingående och verksamma bestämmelser. Kravet på skyddsskogslagens revision hade ock vunnit ökad styrka efter antagandet av lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden. Sistnämnda lag ägde tillämpning å, förutom andra skogar, jämväl vissa skogar i berörda lappmarkers höjdområden med väsentligen samma skogsbiologiska förhållanden som skyddsskogarna och föreskreve i fråga om dessa skogar en reproduktionsskyldighet av principiellt samma innebörd som den i 1923 års skogsvårdslag stadgade. Det allmänna skogsvårdsintresset krävde uppenbarligen, att skyddsskogarna i lagstiftningen bereddes åtminstone en lika effektiv vård som landets övriga enskilda skogar. I likhet med 1911 års skogslagstiftningskommitté och i anslutning jämväl till den i propositionen nr 158 till 1923 års riksdag intagna ståndpunkten funne kommissionen således en genomgripande omarbetning av gällande skyddsskogslagstiftning vara av behovet påkallad.

Departementschefen.

Skyddsskogslagen har under de tre decennier densamma varit gällande säkerligen varit till stort gagn för skogsskötseln i de trakter, som beröras av densamma. Emellertid lärer lagen, såsom framgår av vad kommissionen anfört, numera få anses vara i hög grad i behov av revision. En av de mest framträdande bristerna i den nuvarande lagstiftningen torde vara avsaknaden av bestämmelser om skyldighet att efter avverkning vidtaga reproduk-

tionsåtgärder. Vidare är att märka, att med den nuvarande organisationen för lagens handhavande den viktiga rådgivande och upplysande verksamheten bland skogsägarna ej torde i den omfattning, som är av behovet påkallad, kunna bedrivas. Men även i flera andra hänseenden föreligga, såsom kommissionen påpekat, synnerligen allvarliga brister i lagstiftningen. Jag biträder förty kommissionens uppfattning, att en genomgripande omarbetning av skyddsskogslagstiftningen bör med det snaraste företagas. Jag övergår nu till att lämna en översikt över kommissionens förslag och de däröver avgivna yttrandena och vill i sammanhang därmed närmare angiva min egen inställning till förslaget.

Kommissionens förslag och yttrandena däröver.

Kommissionens förslag till lagstiftning angående skyddsskogar innebär i huvudsak följande. Bestämmelserna rörande skyddsskogar skola upptagas i allmänna skogsvårdslagen, och 1903 års skyddsskogslag skall upphöra att gälla. Skyddsskogsbegreppet skall förbliva oförändrat. Med skyddsskog skall sålunda alltjämt avses skogar, vilkas bestånd prövas erforderligt till skydd mot flygsandsfält eller fjällgränsens nedgående. Det skall liksom för närvarande ankomma på Kungl. Maj:t att efter förutgången syn och undersökning förordna om avsättande av skyddsskogar. Rörande skyddsskogarnas vård skola gälla i huvudsak samma bestämmelser som för närvarande gälla om svårföryngrade skogar enligt 4 kap. skogsvårdslagen. I enlighet härmed skall liksom nu gälla utsyningstvång vid avsaluavverkningar. Avverkning för husbehov skall kunna i viss utsträckning underkastas reglering av tillsynsmyndigheten. Reproduktionsskyldighet skall i viss omfattning kunna påläggas skogsägaren. Tillsynsmyndighet för skyddsskogarna skall vara skogsvårdsstyrelsen.

Efter denna kortfattade översikt av kommissionens förslag torde jag få ingå på närmare redogörelse för innebörden av detsamma ävensom för kommissionens motivering.

Förhållandet mellan skyddsskogar och andra skogar.

I gällande skyddsskogslag hava, såsom förut nämnts, till skyddsskogar hänförts sådana skogar, vilkas bestånd erfordras till skydd mot flygsandsfält och fjällgränsens nedgående. Genom det sätt, varpå begreppet skyddsskogar sålunda bestämts, hava dessa i lagstiftningen klart avgränsats från andra skogar. Kommissionen har i sitt betänkande rörande skyddsskogslagstiftningen något berört frågan om skyddsskogarnas ställning ur skogsbiologisk synpunkt i förhållande till andra kategorier skogar och möjligheten att i lagstiftningen sammanföra dem med någon av dessa. Kommissionen har i detta hänseende anfört i huvudsak följande.

I skogsbiologiskt avseende kunde skyddsskogarna i viss mån betraktas såsom en särskild grupp. Visserligen vore de nuvarande skyddsskogarna

från skogsbiologisk synpunkt i många fall jämförliga med sådana svårföryngrade skogar, som omförmäldes i 18 § skogsvårdslagen, d. v. s. skogar, som befunne sig i exponerat läge, men detta kunde ej alltid sägas vara fallet. Det kunde inträffa, att, om på något ställe ett särskilt brett skogsbälte erfordrades för att skydda mot fjällvindarna, skogen i den längst bort från fjället belägna kanten i och för sig ej kunde anses svårföryngrad. Därjämte vore att märka, att föryngringssvårigheterna beträffande skogarna inom skyddsskogsområdena i stort sett vore mera utpräglade än beträffande de svårföryngrade skogarna under skogsvårdslagen. De förra skogarna vore således i viss mån av annan karaktär än de senare. Ej heller med några andra i lagstiftningen behandlade skogar kunde skyddsskogarna i skogsbiologiskt hänseende likställas. Det vore vid sådant förhållande tydligt, att dessa skogar ej kunde utan vidare inordnas under de skogsvårdsbestämmelser, som gällde för andra skogar, utan att frågan, vilka regler borde gälla beträffande vården av dem, finge bedömas med beaktande av dessa skogars särskilda förhållanden.

Skyddsskogsbegreppets omfattning.

Kommissionen har, såsom redan framhållits, föreslagit, att skyddsskogsbegreppet skall bibehållas oförändrat i den nya lagstiftningen rörande skyddsskogar. Till stöd härför har kommissionen anfört, bland annat, följande.

Med hänsyn till de betydande fjällområden, som funnes i vårt land, och de stora svårigheter av olika slag, som mötte med avseende å skogens växt och återväxt inom nämnda områden och näraliggande trakter, vore det uppenbarligen ett viktigt allmänt intresse att i lagstiftningen bereda ett effektivt skydd för sådana skogar, vilkas bestånd erfordrades för att hindra fjällgränsens nedgående. Behovet av ett dylikt skydd framginge redan av den omfattande tillämpning, som skyddsskogslagen fortfarande ägde inom Kopparbergs och Jämtlands län. Med de förbättrade kommunikationer, som efter skyddsskogslagens ikraftträdande anordnats mångenstädes i fjälltrakterna, och den ökade och mångsidiga användning av virke, som trävaruindustriens utveckling under senare tid medfört, torde behovet av lagstiftning i berörda syfte ej hava minskats efter skyddsskogslagens tillkomst. Mera tveksam ställde sig däremot frågan, huruvida skogar, som erfordrades för att hindra utbredning av flygsandsfält, för framtiden borde i lagstiftningen beredas ett särskilt hägn. Till följd av de verksamma åtgärder för dämpande av flygsand, som under det senaste århundradet vidtagits i vårt land, hade faran för förödelse genom sandflykt numera väsentligen upphört. Skyddsskogslagen hade allenast i ett fall tillämpats för att förebygga sådan fara. Genom Kungl. Maj:ts brev den 31 december 1907 hade nämligen såsom skyddsskog avsatts ett av flygsand besvärat område å Fårön inom Gotlands län, vilket område emellertid sedermera i samband med skogsvårdslagens utsträckande att äga tillämpning inom länet inordnats under sagda lag. I fråga om de enskilda flygsandsfält, som funnes inom Hallands län, gällde särskilda, före skyddsskogslagens tillkomst utfärdade bestämmelser. Det vore emellertid ej uteslutet, att en blivande lagstiftning angående skyddsskogar förlänades tillämpning å nämnda fält. Det kunde vidare framdeles bliva behövligt att även med avseende å andra delar av landet än Hallands län avsätta vissa skogar till skydd mot flygsandsfält. Då skogar av denna art uppenbarligen borde tillförsäkras en fullt effektiv vård, borde dylika skogar i lagstiftningen behandlas lika med förenämnda fjällskogar.

De särskilda skyddsskogsområdenas bestämmande.

Kommissionen har i fråga om avsättande av de särskilda skyddsskogsområdena förordat, att den nu gällande ordningen i detta hänseende bibehölles. I enlighet härmed skall det alltså principiellt ankomma på Kungl. Maj:t att efter föregången syn och undersökning bestämma sagda områden. Ett avgörande i detta avseende skall dock även kunna träffas av vederbörande länsstyrelse men skall då gälla allenast till dess Kungl. Maj:t beslutat i ärendet. Kommissionen har framhållit, att denna ordning garanterade, att hithörande frågor bleve föremål för den omsorgsfulla och allsidiga prövning, som deras vikt krävde.

Avverkningsregler.

En av de viktigaste frågorna i förevarande lagstiftning är regleringen av avverkningarna. För närvarande gäller i fråga om avverkning å skyddsskogarna, att annan avverkning än till husbehov må ske allenast efter utsyning. Denna regel anser kommissionen böra upptagas även i den nya lagstiftningen i ämnet. Med hänsyn till skyddsskogarnas ömtåliga biologiska förhållanden och stora betydelse såsom värn för angränsande och näraliggande områden anser kommissionen det uppenbarligen krävas, att avsaluavverkningarna i dessa skogar företagas med stor försiktighet och omtanke. Detta önskemål vinnes enligt kommissionens mening ej med mindre bestämmanderätten över sättet för avverkningarnas företagande lägges i myndighets hand. Regeln, att avsaluavverkningarna må företagas allenast efter utsyning, anser emellertid kommissionen icke böra gälla undantagslöst. I vissa fall har kommissionen funnit tillräcklig garanti för avverkningens behöriga utförande kunna ernås på enklare sätt än genom utsyning. Kommissionen har erinrat, att enligt bestämmelserna i 20 § skogsvårdslagen utsyning ej ovillkorligen erfordras, då tillstånd till avverkning meddelas i fråga om svårföryngrade skogar, utan att vid lämnande av dylikt tillstånd i stället för utsyning må, då sådant finnes tillräckligt, meddelas anvisning av viss trakt, därå avverkning får företagas. Vidare har kommissionen framhållit, att i visst fall erfordras enligt berörda bestämmelser varken utsyning eller anvisning vid meddelande av avverkningstillstånd beträffande svårföryngrad skog, nämligen då skogsvårdsstyrelsen finner uppenbart, att genom avverkning, vartill tillstånd sökes, skogens återväxt icke äventyras. För vinnande av önskvärd enkelhet i behandlingen av frågor rörande avsaluavverkningar å skyddsskogarna anser kommissionen bestämmelser, liknande nyss angivna, lämpligen böra upptagas i en ny lagstiftning angående dessa skogar.

Beträffande den omfattning, vari utsyning å skyddsskog må medgivas, stadgas i skyddsskogslagen, att skogsägaren är berättigad att på en gång erhålla utsyning i så stor utsträckning, som är förenlig med skogens återväxt och framtida bestånd. Även denna regel bör enligt kommissionens mening

i princip bibehållas. Med hänsyn till den utveckling, som skogsvårdslagstiftningen undergått efter skyddsskogslagens tillkomst, anser kommissionen emellertid den i berörda bestämmelse medgivna avverkningsrätten vara i vissa hänseenden alltför vidsträckt och således böra begränsas i den nya lagstiftningen.

Kommissionen har härutinnan i första hand anmärkt, att bestämmelsen ej bereder något effektivt skydd mot olämplig avverkning av yngre skog. Enligt kommissionens uppfattning innefattar bestämmelsen principiellt ej något hinder att inom trakter, där återväxten är god och någon begränsning av avverkningen med hänsyn till återväxten alltså icke kräves, all förefintlig yngre skog utstämplas och avverkas. Detta har kommissionen från skogsvårdssynpunkt funnit uppenbarligen icke tillfredsställande. Kommissionen har erinrat, att den allmänna skogsvårdslagen intager den ståndpunkten, att avverkning av yngre skog till avsalu icke får äga rum utöver vad som erfordras för skogens utveckling genom ändamålsenlig gallring. Icke ens med skogsvårdsstyrelsens tillstånd må dylik avverkning företagas, såvitt den icke är avsedd att ingå såsom ett led i rationell skogshushållning eller eljest överensstämmer med god skogsvård. Även 1932 års lappmarkslag intager, såsom kommissionen framhållit, i nu förevarande avseende i huvudsak samma ståndpunkt. Kommissionen anser, att liknande bestämmelser böra gälla i fråga om avsaluavverkning av yngre skog å skyddsskogarna.

En ytterligare begränsning i den rätt till avsaluavverkning, som i skyddsskogslagen är medgiven, har kommissionen funnit vara påkallad med hänsyn till det förslag om stadgande av viss reproduktionsplikt för skogsägarna inom skyddsskogarna, som kommissionen framlagt. För vinnande av garanti, att denna skyldighet ej kommer att bliva alltför betungande, har kommissionen förordat, att rätten till avsaluavverkning utöver vad förut angivits begränsas i det fall, att efter avverkningen särskilda återväxtåtgärder finnas påkallade. Kommissionen har föreslagit samma begränsning i förevarande hänseende som för närvarande stadgas i skogsvårdslagen ifråga om svårföryngrade skogar, d. v. s. att avsaluavverkning i den omfattning, att särskilda åtgärder erfordras för återväxtens betryggande, allenast må medgivas, om sådana åtgärder kunna företagas utan oskälig kostnad.

Slutligen har kommissionen förordat, att rätten till avsaluavverkning bör underkastas viss inskränkning till förebyggande av, att fastighet till följd av sådan avverkning för framtiden kommer att lida brist på husbehovsvirke. Enligt nuvarande bestämmelser får, på sätt kommissionen anfört — under förutsättning att återväxten därigenom icke äventyras — en fastighets skog inom skyddsskogsområdet helt avverkas, oavsett att fastigheten därigenom måhända för lång tid framåt berövas tillgång på husbehovsvirke. Detta har kommissionen ansett böra förhindras och i sådant syfte föreslagit, att i anslutning till de i 19 § skogsvårdslagen upptagna avverkningsreglerna rörande svårföryngrade skogar i skyddsskogslagstiftningen upptages ett stadgande av innehåll, att, därest avsaluavverkning ej föranlåtes av skogens beskaffenhet eller eljest en god skogsvårds fordringar, den ej må givas sådan omfattning,

att fastigheten därigenom kommer att för framtiden lida brist på husbehovsskog efter ortens förhållanden.

I fråga om avverkning för husbehov, vilken enligt den gällande skyddsskogslagen i regel är helt fri, har kommissionen förordat, att de bestämmelser, som i detta hänseende gälla enligt skogsvårdslagen för svårföryngrade skogar, ock skola vinna tillämpning å sådan avverkning i skyddsskog. Kommissionen har erinrat, att i nämnda lag skogsvårdsstyrelsen tillerkänts en allmän befogenhet att i fråga om husbehovsavverkningar i yngre skog — såväl svårföryngrad som annan yngre skog — i särskilt fall lämna de föreskrifter eller göra de inskränkningar, som av förhållandena påkallas. Därjämte har i samma lag skogsvårdsstyrelsen beträffande dylika avverkningar i svårföryngrad skog tillagts en speciell befogenhet, avseende även äldre skog och innefattande rätt att meddela föreskrifter om överhållande av fröträd samt att till skydd för återväxten tills vidare förbjuda husbehovsavverkning inom visst område. Kommissionen har såsom motivering för förslaget om inskränkning i den fria avverkningsrätten för husbehov anfört, bland annat, följande.

Denna rätt öppnade möjlighet för en illojal skogsägare att i olika avseenden göra det skydd, som man velat bereda dessa skogar genom tillämpande av utsyningstvång i fråga om avsaluavverkning, i viss mån illusoriskt. Skogsägaren vore sålunda oförhindrad att, sedan utsyning till avsalu av den avverkningsmogna skogen å visst område ägt rum och därvid för vinnande av återväxt efter avverkningen erforderligt antal fröträd undantagits, avverka ej blott de utsynade träden till försäljning utan även fröträden till husbehov. Ej heller mötte något hinder för skogsägaren att, sedan utsyning av yngre skog skett i form av ändamålsenlig gallring samt avverkning enligt utsyningen ägt rum, fälla de kvarstående yngre träden till husbehov, oaktat för ändamålet lämplig äldre skog funnes å fastigheten. Enligt vad för kommissionen blivit upplyst, hade missbruk av nu angiven art i vissa fall förekommit å skyddsskogarna. Med den även i fjälltrakterna fortgående jordstyckningen torde dylika missbruk kunna befaras för framtiden bliva vanligare än nu. På grund härav syntes jämväl i fråga om skyddsskogarna vederbörande skogsvårdsmyndighet böra tillerkännas rätt att förbjuda eller på annat sätt inskrida mot olämpliga husbehovsavverkningar.

Därest husbehovsavverkning i en ny lagstiftning angående skyddsskogar underkastas reglering på sätt nu angivits, har kommissionen ansett bibehållandet av den i gällande skyddsskogslag stadgade rätten för Kungl. Maj:t att i särskilt fall förordna om begränsning av sådan avverkning ej vara påkallat.

Reproduktionsskyldighet.

Den fråga, som under det tidigare arbetet för skyddsskogslagstiftningens reformering visade sig särskilt svårlöst, var spörsmålet angående tryggandet av återväxten å dessa skogar. Den nu gällande skyddsskogslagen upptager icke några bestämmelser, enligt vilka skogsägaren kan åläggas att vidtaga positiva åtgärder till reproduktionens säkerställande, utan inskränker sig till

att genom föreskrifter om sättet för avverkningarnas verkställande söka trygga återväxten.

Kommissionen har, såsom förut nämnts, i sitt betänkande föreslagit införande av reproduktionsplikt för skogsägarna å skyddsskogarna. Kommissionen har till stöd för detta förslag anfört, att de fördelar, som från skogsvårdens synpunkt kunde vinnas genom tillämpande av reproduktionsskyldighet, icke vore oväsentliga. Kommissionen har sålunda funnit det ställt utom tvivel, att en snabbare och bättre föryngring ofta kunde erhållas, därest återväxten underlättades genom direkta åtgärder från markägarnas sida, än om denna uteslutande grundades på de naturliga föryngringsmöjligheterna. Kommissionen anser även obestridligt, att avverkningarna ej sällan kunde givas större omfattning i det förra än i det senare fallet. Genom stadgande av reproduktionsplikt i fråga om skyddsskogarna kunde sålunda, framhåller kommissionen, oväxtlig och övermogen skog, som för närvarande förekomme i avsevärd omfattning därstädes, snabbare uttagas och skyddsskogarnas omförande till växtliga och livskraftiga bestånd påskyndas. Den ekonomiska betydelsen härav för markägaren låge i öppen dag. Kommissionen har vidare erinrat därom, att den kritik, som av 1923 års riksdag riktades mot det då framlagda förslaget om reproduktionsskyldighet, hänförde sig ej till frågan, huruvida reproduktionsskyldighet överhuvud borde stadgas — riksdagen framhöll, att övervägande skäl syntes hava förebragts för införande av en sådan skyldighet — utan avsåge det sätt, varpå skyldigheten utformats. Kommissionen har ytterligare framhållit, att i 1932 års lappmarkslag stadgats en reproduktionsskyldighet i fråga om flertalet enskilda skogar i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker av väsentligen samma innehåll som den i skogsvårdslagen upptagna. Enligt kommissionens mening vore betydande arealer av dessa skogar i fråga om läge och beskaffenhet jämförliga med eller till och med sämre än skyddsskogarna.

Beträffande principerna för utformningen av reproduktionsskyldigheten å skyddsskogarna anför kommissionen, bland annat, följande.

Det vore uppenbarligen av vikt att vid bestämmandet av reproduktionsskyldighetens utformning hänsyn toges till de varierande skogsbiologiska förhållandena. Skogarna inneslöte flera vitt skilda typer. Vissa av dessa typer vore av den beskaffenhet, att reproduktionsåtgärder beträffande dem icke i nämnvärd omfattning kunde ifrågakomma. Andra åter vore sådana, att reproduktionsåtgärder kunde bliva av ej ringa betydelse för underlättande av återväxten å dem. Till sistnämnda typer vore i främsta rummet att hänföra de moss- och risrika granskogarna och barrblandskogarna. De reproduktionsåtgärder, som lämpligen kunde utföras å de till dessa typer hörande skogar, utgjordes i första rummet av röjnings- och markberedningsåtgärder. I vissa fall kunde dock även mera omfattande åtgärder, såsom sådd, plantering eller dikning, med fördel vidtagas. Reproduktionsskyldigheten borde följaktligen givas sådant innehåll, att dess tillämpning kunde anpassas efter de olika skogstyperna och de växlande skogsbiologiska förhållanden, som rådde inom skilda typer. Då å skyddsskogarna behov av återväxtåtgärder kunde föreligga ej allenast efter avverkning utan även efter vissa genom naturförhållandena eller annorledes föranledda skador å skogen, borde skyldighetens omfattning bestämmas med hänsyn härtill.

Kommissionen har i anslutning till vad sålunda anförts förordat, att samma reproduktionsskyldighet stadgades å skyddsskogarna som den vilken för närvarande gäller i fråga om svårföryngrade skogar. Kommissionen har framhållit, att enligt dessa bestämmelser förelåge skyldighet att vidtaga återväxtåtgärder såväl efter avverkning — för avsalu eller husbehov — som efter vissa å skogen inträffade skador.

I fråga om den förra skyldigheten innebära skogsvårdslagens nämnda bestämmelser, såsom kommissionen påpekat, att markägaren, då behov av återväxtåtgärder efter avverkning föreligger, kan åläggas att vidtaga sådana åtgärder, som erfordras för att *nöjaktig* återväxt inom *skälig* tid efter avverkningen kommer att finnas å det avverkade området. Å detta uppkommen skog skall därjämte vidmakthållas, till dess densamma nått den utveckling, att den ej längre är att räkna som plantskog. Vid avgörandet av frågan, om uppkommen återväxt är nöjaktig eller ej, skall hänsyn tagas till de *å avverkningsorten rådande naturförhållandena.* Reproduktionsskyldigheten är sålunda i detta fall begränsad efter de skogsbiologiska förutsättningar, som föreligga å de särskilda avverkningsområdena. Såsom ytterligare garanti mot att skyldigheten i tillämpningen ej må bliva alltför betungande för markägaren har beträffande hithörande skogar i skogsvårdslagen föreskrivits, att å dem avsaluavverkning i den omfattning, att särskilda åtgärder erfordras för återväxtens betryggande, allenast må medgivas, om sådana åtgärder kunna företagas utan oskälig kostnad. I fråga om innebörden av sistnämnda stadgande har kommissionen anfört:

Ifrågavarande föreskrift åsyftade att effektivt förebygga, att reproduktionsskyldighetens tillämpning för markägaren bleve ekonomiskt betungande. Tydligt vore, att skäligheten av här avsedd kostnad skulle bedömas med hänsyn till det framtida ekonomiska resultatet av de åtgärder, som kostnaden avsåge. Då någon exakt ekonomisk kalkyl över berörda resultat näppeligen kunde göras, finge bedömandet av kostnadens skälighet i allmänhet verkställas med ledning av den å orten vunna erfarenheten om vilka återväxtåtgärder med fördel kunde komma till utförande å avverkningsområdet. Kunde det befaras, att å området uppkommen återväxt omintetgjordes eller skadades genom ogynnsam klimatpåverkan, svampangrepp eller annan dylik händelse, borde självfallet hänsyn härtill tagas. I dylikt fall borde sålunda avverkningen utföras antingen på sådant sätt, att återväxtåtgärder efter densamma ej erfordrades, eller sålunda att de behövliga åtgärderna kunde av markägaren utföras utan nämnvärd kostnad.

Vad angår skyldigheten att vidtaga återväxtåtgärder efter skador å skogen innebära bestämmelserna härutinnan i skogsvårdslagen, på sätt kommissionen erinrat, att, då skada uppkommer i skog genom brand, storm, snöbrott, insektshärjning eller annan dylik händelse eller genom betning av hemdjur eller genom åverkan, markägaren kan åläggas att utföra åtgärder för betryggande av återväxt efter skadan i principiellt samma omfattning som efter avverkning. Skyldigheten är dock i detta fall underkastad den viktiga begränsning, att, där markens ägare ej uppsåtligen förorsakat eller genom åsidosättande av någon honom åliggande skyldighet vållat skadegö-

relsen och denna ej heller uppkommit genom betning av hemdjur, åtgärder för återväxtens betryggande ej må fordras till större kostnad än som motsvarar värdet av de vid skadegörelsen fällda träd, som finnas kvar å området eller av ägaren tillgodogjorts, ävensom av de kvarstående träd, vilka blivit så skadade, att de ej böra bibehållas eller eljest måste såsom hinderliga för betryggande av nöjaktig återväxt borttagas, jämte den ersättning markägaren i anledning av skadan uppburit eller kunnat uppbära. Härutöver har i lagen vederbörande skogsvårdsstyrelse tillerkänts befogenhet att, om nyssangivna skyldighet skulle för markägaren bliva synnerligen betungande, medgiva skälig begränsning därav.

Kommissionen har beträffande tillämpningen av stadgandena om reproduktionsskyldigheten å skyddsskogarna anfört, att kommissionen förutsatte, att vid tillämpningen av bestämmelserna skyddsskogarnas särskilda förhållanden komme att noggrant beaktas, så att reproduktionsskyldigheten ej bleve onödigt betungande för vederbörande markägare. Särskilt har kommissionen understrukit vikten av att även efter införandet av sagda skyldighet avverkningarna å dessa skogar regelrätt utfördes på sådant sätt, att möjligheterna till erhållande av naturlig föryngring omsorgsfullt tillvaratoges. Kommissionen har i anslutning till de föreslagna bestämmelserna angående reproduktionsskyldighet efter vissa angivna skador å skogen erinrat, att skyldigheten ej gällde skada, som förorsakats genom lapparnas renar. Det av lapparna bedrivna renbetet vore nämligen enligt kommissionens mening ej att hänföra till sådan betning av hemdjur, som avsåges i förenämnda bestämmelser.

Omläggning av skogsmark till annan användning.

Den nuvarande skyddsskogslagen upptager icke några bestämmelser rörande skogsmarks omläggning till åker, äng, betesmark, väg eller annat liknande ändamål. Kommissionen har förordat, att omläggningsrätten i den nya lagstiftningen angående skyddsskogar principiellt gåves samma innehåll som i allmänna skogsvårdslagen. I enlighet härmed borde rätten enligt kommissionens mening avse skogsmarks omläggning till trädgård, åker, äng, betesmark för varaktigt betesbruk, byggnadstomt, väg eller annat liknande ändamål. På grund av skyddsskogarnas stora betydelse och ömtåliga skogsbiologiska förhållanden har kommissionen emellertid föreslagit, att omläggningsrätten i fråga om dessa skogar, i likhet med vad som gäller i fråga om svårföryngrade skogar under skogsvårdslagen, göres beroende av vederbörande skogsvårdsmyndighets tillstånd. Enligt kommissionens förslag bör vidare såsom villkor för dylikt tillstånd, likaledes i överensstämmelse med vad i skogsvårdslagen stadgas beträffande svårföryngrade skogar, gälla, att den mark, varom fråga är, prövas icke böra fortfarande användas för skogsbörd till skydd mot ödeläggelse av angränsande marker. Kommissionen har i anslutning härtill anfört, att kommissionen funnit det självfallet, att skogsvårdsmyndigheten även i andra fall än då hinder av nu angiven beskaffenhet mötte mot omläggningen hade att pröva, huruvida den-

na för vederbörande fastighet vore av sådant gagn, att tillstånd till omläggningen borde lämnas, oavsett att skogens avverkande å omläggningsområdet kunde medföra minskat skydd mot fjällvindarna. Vid medgivande av rätt till omläggning av skogsmark inom skyddsskogarna anser kommissionen vidare vissa bestämmelser vara påkallade till förhindrande av missbruk av denna rätt. Även i detta avseende har kommissionen förordat, att skogsvårdslagens bestämmelser rörande svårföryngrade skogar finge tjäna såsom förebild. Kommissionen anför sålunda, att vid meddelande av tillstånd till omläggningen skogsvårdsmyndigheten torde böra bestämma tid för fullgörandet av åtgärder, som erfordrades för det avsedda ändamålet. Underläte markägaren att ställa sig sådan bestämmelse till efterrättelse, syntes denne på talan av skogsvårdsmyndigheten böra kunna av domstol åläggas att återförsätta omläggningsområdet i skogbärande skick.

Myndighet för lagstiftningens handhavande m. m.

Jag torde härefter få övergå till frågan om den myndighet, åt vilken handhavandet av den ifrågasatta lagstiftningen lämpligen bör anförtros. Kommissionens förslag i förevarande hänseende går, såsom förut berörts, ut därpå, att domänstyrelsens befattning med skyddsskogarna skall upphöra och desamma ställas under vederbörande skogsvårdsstyrelsers tillsyn. Kommissionen har såsom motivering till sitt förslag anfört, bland annat, följande.

Vid skyddsskogslagens tillkomst saknade man all erfarenhet om skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, och det var därför naturligt, att uppgiften att handhava kontrollen över skyddsskogarna ansetts böra förbehållas statens egen skogsförvaltning. Efter skyddsskogslagens ikraftträdande hade emellertid förhållandena på förevarande område väsentligen förändrats. Under denna tid hade skogsvårdsstyrelserna tillvunnit sig ett allt större förtroende bland landets skogsägare och styrelsernas verksamhetsområde hade efter hand alltmera vidgats. Under de senare åren hade ock den uppfattningen med styrka gjort sig gällande, att domänverket borde helt befrias från befattningen med enskilda skogar och dessa skogar utan undantag ställas under skogsvårdsstyrelsernas uppsikt. I fråga om vissa betydande grupper enskilda skogar, särskilt sådana i Västerbottens och Norrbottens län, hade lagstiftningsåtgärder i denna riktning redan vidtagits. Från statsekonomisk och administrativ synpunkt måste tydligen vara till gagn, att domänverket kunde koncentrera sitt arbete på förvaltningen av de skogar, som inginge i domänfonden. Å andra sidan vore oförnekligt, att skogsvårdsstyrelserna till följd av sin allmänna verksamhet och organisation vore mera lämpade än domänverket att handhava det skogsvårdsarbete, som i fråga om enskilda skogar vore det viktigaste, nämligen den rådgivande och upplysande verksamheten bland vederbörande skogsägare. Under sådana förhållanden borde ett bibehållande för framtiden av domänverkets tillsyn över skyddsskogarna näppeligen ifrågakomma, med mindre det befunnes, att på grund av dessa skogars särskilda förhållanden uppsikten över dem ej lämpligen kunde anförtros vederbörande skogsvårdsstyrelser.

Vid bedömande av detta spörsmål borde i första hand uppmärksammas, att de grunder för den nya lagstiftningen angående skyddsskogar, som kommissionen förordat, överensstämde med de regler, som upptagits i skogsvårdslagen rörande svårföryngrade skogar. Därest den nya lagstiftningen av-

fattades i enlighet med nämnda grunder, komme alltså lagstiftningens handhavande att nära ansluta sig till den verksamhet, som genom skogsvårdslagen redan uppdragits åt skogsvårdsstyrelserna. Nämnda arbete komme således ej att för skogsvårdsstyrelserna te sig såsom en främmande uppgift. Vidare finge erinras, att vid den revision av skyddsskogsområdena i Kopparbergs och Jämtlands län, som ägde rum 1928, betydande delar av dessa områden undantagits från skyddsskogslagens tillämpning och ställts under uppsikt av skogsvårdsstyrelserna i sagda län. Då de skogar, över vilka dessa skogsvårdsstyrelser sålunda komme att utöva tillsyn, i många fall blott föga skilde sig från de under skyddsskogslagen kvarstående skogarna — särskilt gällde detta de trakter av förstnämnda skogar, vilka i samband med revisionen förklarades för svårföryngrade — torde sagda skogsvårdsstyrelser således redan hava förvärvat sig en värdefull erfarenhet rörande de skogliga förhållandena å skyddsskogarna.

En överflyttning av skyddsskogarna till skogsvårdsstyrelsen medförde ej oväsentliga lättnader vid skötseln av de enskilda skogarna i fjälltrakterna. Den nuvarande skyddsskogsgränsen framginge ej sällan genom de särskilda fastigheternas skogsmarker och uppdelade sålunda dessa i lotter, som vore underkastade skilda skogsvårdsmyndigheter. Uppenbart vore, att en dylik ordning för skogsägarna medförde vissa olägenheter och kostnader, vilka vid genomförande av kommissionens förslag skulle bortfalla.

En överflyttning av skyddsskogarna från domänstyrelsens till vederbörande skogsvårdsstyrelsers tillsyn kommer, enligt vad kommissionen anfört, givetvis att medföra behov av ökning av administrationskostnaden för skogsvårdsstyrelserna i Kopparbergs och Jämtlands län. Kommissionen har beräknat den ökade kostnaden för administrationen till 54,000 kronor om året. Kommissionen har därjämte förordat, att skogsvårdsstyrelserna måtte erhålla ersättning för de kostnader, som skogsvårdsstyrelserna hava för tillsynen av de skogar, som i samband med skyddsskogsgränsens reglering år 1928 förklarades för svårföryngrade enligt allmänna skogsvårdslagen och vilka kostnader icke av statsmakterna gottgjorts. Kommissionen har beräknat dessa kostnader till 50,400 kronor för år. Ytterligare har kommissionen föreslagit, att ett belopp av 16,000 kronor måtte ställas till skogsvårdsstyrelsens i Jämtlands län förfogande för att användas till främjande av skogsvården å skyddsskogar och svårföryngrade skogar i länet. I sammanhang med den nu ifrågavarande reformen har emellertid kommissionen förordat, att det belopp, som årligen anvisats såsom ersättning för domänverkets utgifter för tillsyn å skyddsskogarna, indrages. Detta belopp har enligt kommissionens uppgift i medeltal för åren 1929—1935 utgjort 85,386 kronor. Bifall till kommissionens förslag bör vidare enligt kommissionens mening medföra, att ett belopp av cirka 15,000 kronor — vilket, på grund av det sätt, varpå fördelningen sker av det å riksstaten upptagna anslaget till skogsvårdens befrämjande, utgått till skogsvårdsstyrelserna i Kopparbergs och Jämtlands län för deras tillsyn över de svårföryngrade skogarna — bör kunna indragas å nämnda anslag. Merkostnaderna i anledning av kommissionens förslag stanna alltså vid omkring 20,000 kronor. — Ett genomförande av kommissionens förslag medför, enligt vad kommissionen anfört, ock, att vissa indragningar kunna verkställas inom domänverkets personal. Kommissionen har på grund av en av domän-

verket lämnad uppgift beräknat, att av ordinarie personal 1 jägmästare och 4 kronojägare samt av icke-ordinarie personal 2 jägmästare och 3 kronojägare i följd av reformen komma att bliva övertaliga. De årliga kostnaderna för indragningsstaten för den ordinarie personalen har kommissionen beräknat till 22,400 kronor. Såsom engångsersättningar till den icke-ordinarie personalen har kommissionen upptagit 11,300 kronor.

Yttrandena.

I de avgivna yttrandena över kommissionens nu ifrågavarande förslag har detsamma i huvudsak vunnit allmän anslutning. Endast överjägmästaren i Gävle-Dala distrikt och Norrlands skogsvårdsförbund hava framfört mera betydelsefulla erinringar mot förslaget. Norrlands skogsvårdsförbund har sålunda uttalat sig mot införandet av reproduktionsskyldighet för skogsägarna å skyddsskogarna. Överjägmästaren i Gävle-Dala distrikt har å sin sida motsatt sig skogarnas läggande under skogsvårdsstyrelsernas tillsyn. Därjämte har han förordat, att bestämmelserna angående skyddsskogar upptoges i en särskild lag.

Ur yttrandena må i övrigt här återgivas följande.

Skogsvårdsstyrelsen i Kopparbergs län har i sitt utlåtande ifrågasatt, huruvida icke den enklaste lösningen av den förevarande lagstiftningsfrågan vore, att skyddsskogarna förklarades för svårföryngrade skogar, varigenom å dem komme att utan vidare tillämpas skogsvårdslagens bestämmelser om sådana skogar.

Norrlands skogsvårdsförbund har till stöd för sin uppfattning, att reproduktionsskyldighet icke borde åläggas ägarna av skyddsskogar, anfört, bland annat, följande.

Det nuvarande skyddsskogsområdet bildade i stort sett ett bälte av växlande bredd kring fjällen och omfattade därtill högre liggande exponerade områden i fjällens närhet. De inom detta område rådande klimatiska förhållandena vore i allmänhet av för skogsväxten ogynnsam beskaffenhet, vilket gåve sig tillkänna i bland annat nedsatt reproduktionsförmåga. Värdeproduktionen inom skyddsskogarna vore därtill avsevärt mindre än inom nedanför liggande skogstrakter, vartill även den omständigheten i hög grad bidroge, att avsättningen av det ofta kvalitativt sämre skyddsskogsvirket vore mindre gynnsam på grund av skogarnas avsides belägenhet. Under sådana omständigheter måste skyddsskogarna för att i framtiden kunna fylla sin uppgift underkastas en efter förhållandena avpassad behandling. Till en början syntes det förbundet uppenbart, att de möjligheter, som förefunnes till skogens reproduktion på naturlig väg, borde i första rummet i möjligaste mån utnyttjas. Av denna anledning vore det nödvändigt, att utsyningen inom skyddsskogsområdet utfördes på fullt betryggande sätt. Visserligen kunde ett sakkunnigt utnyttjande av dessa skogar, med eftersättande av kravet på föryngringstidens begränsning, innebära en viss garanti för skogarnas fortbestånd, men då inom skyddsskogsområdet mångenstädes gåves trakter, där förutsättningarna för skogsväxten vore till och med så gynnsamma, att ett ekonomiskt skogsbruk där kunde bedrivas, syntes det förbundet påkallat, att skogsägarna — utan att åläggas dylik reproduktionsskyldighet — genom höga bidrag ur inflytande skogsvårdsavgifter och av statsanslag uppmuntrades att vidtaga åtgärder ägnade att befordra föryngringen.

Överjägmästaren i Gävle-Dala distrikt har i sitt yttrande — efter att hava förklarat sig anse kommissionens syn på föryngringsmöjligheterna å skyddsskogarna alltför ljus men likväl uttalat sig för införande av reproduktionsplikt för skogsägarna — anfört, bland annat, följande.

Det funnes inom skyddsskogsområdet vidsträckta föryngringsavverkade områden, där ej några som helst föryngringsåtgärder utöver avverkningarna vidtagits. Likaså funnes inom skyddsskogarna betydande områden av annan natur, där åtgärder i föryngringssyfte vore av nöden. Då införande av föryngringsplikt i fråga om skyddsskogarna innebure, att föryngringsåtgärderna ansåges vara behövliga för skogarnas framtida bestånd och reproduktion, följde därav, att de i nämnda områden ej kunde utan vidare lämnas åt sitt öde. Visserligen torde kunna sägas, att intet hinder borde kunna möta att en skogsägare, som önskade vidtaga föryngringsåtgärder inom dylika områden på sin skog, för ändamålet skulle kunna räkna på bidrag av skogsvårdsavgifter. Annorlunda ställde sig dock frågan i sådant fall, då en skogsägare med dylika områden ej ens med understöd ville vidtaga de erforderliga föryngringsåtgärderna, då följden skulle kunna bliva, att skogens bestånd och därmed ändamålet med skyddsskogen äventyrades. Enda möjligheten för försättande av skogen inom dylika områden i behörigt skick syntes då vara, att direkta statsanslag för ändamålet ställdes till skogsvårdsmyndighetens förfogande, men detta å sin sida fordrade även, att det borde ankomma på denna myndighet att efter rekognoscering av skyddsskogsområdet klargöra, var och i vilken omfattning sådana områden funnes, som vore i behov av behandling på ifrågavarande sätt. Först genom vidtagande av dylika åtgärder syntes ändamålet med skyddsskogarna fullt ut tillgodosett. Under sådana förhållanden borde, då vidtagande av skogsvårdsåtgärder kunde ifrågakomma inom skyddsskogsområdet, planläggningen härav i varje fall ankomma på tjänsteman, som fullgjort vad som erfordras för vinnande av anställning såsom jägmästare, en bestämmelse som även borde inflyta i de för skyddsskogarna blivande lagbestämmelserna.

Vad anginge kommissionens förslag att inarbeta lagbestämmelserna för skyddsskogen i den allmänna skogsvårdslagen, syntes detta förslag vara ägnat att framkalla stora betänkligheter. Skyddsskogarna tjänade nämligen ett visst, speciellt ändamål, som vore av allmän statlig natur. Deras bestånd och produktion vore av en sådan vikt och betydelse, att däråt borde ägnas en särskild omvårdnad, som ej på långt när toge samma hänsyn till skogligt-ekonomiska spörsmål, som fallet vore beträffande andra skogar. De klimatiska förutsättningarna för skogsväxten och föryngringen vore inom skyddsskogarna långt vanskligare än inom alla andra områden, medförande att de ur skogsbiologisk synpunkt ej kunde likställas med andra skogar, fordrande specifika, på skogsbiologi inriktade kunskaper hos dem, som hade deras vård om hand. Under sådana förhållanden syntes goda skäl tala för att som hittills inrangera lagbestämmelserna för skyddsskogar i en fristående lag.

Till stöd för sitt avstyrkande av kommissionens förslag att överflytta tillsynen över skyddsskogarna från domänverket till skogsvårdsstyrelserna har överjägmästaren anfört i huvudsak följande.

Skyddsskogarnas handhavande vore en angelägenhet av i huvudsak allmän statlig natur. Dessa skogar vore därjämte i så hög grad skiljaktiga från andra skogar, att motstycke därtill ej gåves i det övriga landet. Under sådana förhållanden krävdes dels en fast organisation av statlig natur för tillgodoseende av det allmännas intresse av skogarnas bestånd och dels en för skogsvårdens utövande specialiserad tjänstemannagrupp med dessa skogars vård och skötsel som uteslutande eller huvudsaklig uppgift. Denna uppfatt-

ning vunne stöd av ett uttalande, som gjordes av det särskilda utskott, vilket vid 1923 års riksdag behandlade frågan. Utskottet hade nämligen ansett, att skyddsskogarnas bibehållande under skogsstaten erbjöde större säkerhet för en rätt skötsel av skogarna än deras överflyttande till skogsvårdstyrelserna. Enligt utskottets mening utgjorde skogsvårdsstyrelsernas karaktär av att vara från skogsägarna valda organ dem mindre lämpade att uppbära statens intresse av att skyddsskogarna bleve bevarade. Detta yttrande ägde alltjämt giltighet. Skogsvårdsstyrelserna hade ej efter yttrandets tillkomst undergått någon omorganisation, som vore ägnad att bibringa dem annan karaktär. Då härtill kunde läggas, att styrelsernas uppgifter under senare tid i hög grad utvidgats, kunde med goda skäl ifrågasättas, om de kunde påläggas ytterligare en maktpåliggande för dem helt ny uppgift. Ytterligare låge det i sakens natur, att skogsvårdsstyrelserna skulle hava större svårigheter än domänverket att kunna tillgodose de krav, som rests på att för utsyningarna i skyddsskogarna anlitades äldre erfarna förrättningsmän.

Domänstyrelsen har uttalat, att ett genomförande av överjägmästarens i Gävle-Dala distrikt förslag angående reproduktionsåtgärdernas planläggning av jägmästare torde stöta på allt för stora praktiska svårigheter. Gent emot vad överjägmästaren såsom stöd för sin uppfattning angående tillsynsmyndigheten för skyddsskogarna anfört därom, att dessa skogars bibehållande vore ett statsintresse, har domänstyrelsen framhållit, att bibehållandet av alla andra enskilda skogar vore ett sådant intresse i fullt samma omfattning.

Departementschefen. Till de av kommissionen förordade grunderna för den nya lagstiftningen rörande skyddsskogar kan jag till alla delar ansluta mig. De skäl, kommissionen anfört till stöd för förslaget, finner jag övertygande. Förslaget synes på ett tillfredsställande sätt hava löst frågan om regleringen av vården av de synnerligen ömtåliga skogar, varom här är fråga. Till förslaget torde jag emellertid, huvudsakligen i anledning av de avgivna yttrandena, få knyta följande erinringar och påpekanden.

Att såsom skogsvårdsstyrelsen i Kopparbergs län synes vilja ifrågasätta helt utmönstra skyddsskogsbegreppet ur svensk skogslagstiftning och förklara de nuvarande skyddsskogarna för svårföryngrade skogar torde icke låta sig göra. Såsom kommissionen framhållit äro skyddsskogarna nämligen ingalunda alltid av svårföryngrad natur. Understundom förekomma i fjällens omedelbara närhet skogar, som äro lättföryngrade men vilka på grund av sitt läge utgöra ett skydd för näraliggande områden, och till följd därav måste behandlas såsom skyddsskog. Det är ock att märka, att med den utsträckning, skyddsskogsområdena för närvarande hava och — med hänsyn till att gränsbestämningen för dem av praktiska skäl icke städse kan strängt följa biologiska gränser — alltjämt måste hava, inom desamma alltid torde förekomma icke obetydliga skogsområden, vilka icke kunna anses såsom svårföryngrade i skogsvårdslagens mening.

I fråga om skyddsskogsbegreppets omfattning anser jag i likhet med kommissionen, att någon ändring därutinnan icke bör företagas. Särskilt med hänsyn till att jag i det följande ämnar föreslå, att skogarna å flygsandsfälten i Hallands län i viss utsträckning skola behandlas såsom skyddsskogar,

torde nämnda begrepp alltjämt böra omfatta jämväl skogar, som avsatts till skydd mot flygsandsfält.

De av kommissionen förordade bestämmelserna rörande avverkningen å skyddsskogar ansluta sig till de nu gällande stadgandena angående svårföryngrade skogar. Dessa bestämmelser torde vara ägnade att på ett tillfredsställande sätt avväga förhållandet mellan de två huvudintressena i förevarande lagstiftningsfråga, nämligen å ena sidan det allmännas intresse att skogarnas bestånd tryggas och å andra sidan skogsägarens intresse att erhålla största möjliga avkastning från skogarna. Genom de av kommissionen föreslagna bestämmelserna erhåller, såsom kommissionen framhållit, den yngre skogen det skydd mot olämpliga avverkningar, som den för närvarande i viss mån saknar. En annan betydelsefull nyhet i förhållande till gällande lagstiftning innebär den större möjlighet till reglerande av husbehovsavverkningen, som förslaget medgiver skogsvårdsmyndigheten. De härutinnan förordade bestämmelserna komma säkerligen att bliva till gagn för skogsvården.

Avsaknaden av bestämmelser avseende säkerställande av återväxten å skyddsskogarna torde, såsom förut framhållits, vara en av de mest framträdande bristerna i den gällande skyddsskogslagen. Önskvärdheten av att dylika bestämmelser upptagas i den nya lagstiftningen torde numera allmänt erkännas. Norrlands skogsvårdsförbunds uttalanden rikta sig huvudsakligen mot att skyldigheten att vidtaga reproduktionsåtgärder ålägges skogsägarna. Förbundet synes avse att genom rikliga anslag till dylikt ändamål, utan direkt skyldighet för skogsägarna, få till stånd erforderliga åtgärder. Emellertid torde numera, sedan i fråga om huvudparten av landets enskilda skogar stadgats reproduktionsskyldighet för skogsägarna, icke längre finnas någon anledning att ställa ägare av skyddsskogar i särställning. Såsom kommissionen framhållit äro vissa av lappmarksskogarna, för vilka efter 1932 års lappmarkslags ikraftträdande reproduktionsplikt gäller, av lika eller understundom till och med sämre beskaffenhet än skyddsskogarna. På sätt kommissionen ock uttalat kommer införande av reproduktionsskyldighet att bliva till gagn för skogsägarna bland annat därutinnan, att i vissa fall mera omfattande avverkningar kunna medgivas än vad nu är förhållandet. Bestämmelserna rörande omfattningen av den föreslagna reproduktionsskyldigheten synas mig lämpligt avvägda. Desamma ansluta sig till vad för närvarande gäller beträffande större delen av landets övriga enskilda skogar. Jag vill emellertid i likhet med kommissionen särskilt understryka vikten av att vid tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna rörande reproduktionsskyldigheten skyddsskogarnas särskilda förhållanden noga beaktas. Sker detta i erforderlig grad, kommer skyldigheten icke att bliva betungande för skogsägarna. I första rummet torde böra eftersträvas och även i många — kanske de flesta — fall kunna ernås föryngring på naturlig väg. Det av överjägmästaren i Gävle-Dala distrikt framförda förslaget att i lagen föreskriva, att reproduktionsåtgärderna i viss utsträckning böra planläggas av jägmä-

stare, anser jag icke böra genomföras. Det torde icke vara lämpligt att i berörda hänseende giva några tvingande bestämmelser.

De betänkligheter, som av samme överjägmästare framförts mot förslaget om överflyttande av tillsynen över skyddsskogarna från domänverket till skogsvårdsstyrelserna, kan jag icke dela. Skogsvårdsstyrelserna torde numera utan tvekan kunna anförtros tillsynen över skyddsskogarna. Den förordade reformen innefattar ett fullföljande av de strävanden, som under senare år gjort sig gällande, att i möjligaste mån befria domänverket från dess befattning med enskilda skogar i syfte att möjliggöra för verket att odelat ägna sig åt sin huvudsakliga uppgift, förvaltningen av de statliga domänerna. Såsom kommissionen framhållit torde skogsvårdsstyrelsernas övertagande av tillsynen över skyddsskogarna bliva till stort gagn för skogsbruket i ifrågavarande trakter, då detta därigenom får tillgodonjuta den skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, som går ut på utbredande av kunskap i skogsskötsel, beviljande av bidrag till och utförande av arbeten för skogskultur samt vidtagande i övrigt av åtgärder ägnade att befordra en förbättrad skogshushållning.

Kommissionens förslag, enligt vilket den nya lagstiftningen icke gives form av en fristående lag utan reglerna i skogsvårdslagen angående svårföryngrade skogar med erforderliga jämkningar utsträckas att tillämpas jämväl å skyddsskogarna, kommer, på sätt framhållits av kommissionen, att medföra, att ett avsättande av skyddsskogar utom skogsvårdslagens giltighetsområde, i motsats till vad nu är medgivet, icke kan äga rum. I likhet med kommissionen anser jag emellertid en dylik begränsning av skyddsskogslagstiftningens tillämplighet icke möta några betänkligheter, då, såsom kommissionen även erinrat, de regler, vilka gälla rörande vården av enskilda skogar utom sagda område, äro av det innehåll, att ett avsättande av skyddsskogar därstädes ej torde vara av behovet påkallat. I detta sammanhang bortser jag från skogarna å flygsandsfälten i Hallands län, vilka skogar jag i det följande kommer att föreslå skola inordnas under lagstiftningen angående skyddsskogar.

De enskilda skogarna utom skogsvårdslagens giltighetsområde utgöras i övrigt dels av vissa kommun- och menighetsskogar, beträffande vilka en tillämpning av skyddsskogslagstiftningen ej torde ifrågakomma, dels ock av de skogar, som lyda under lagen den 5 juni 1909 (nr 53 s. 1) angående husbehovsskogar inom vissa områden samt lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden. Skogarna under den förra lagen äro av två olika slag, särskilda och samfällda husbehovsskogar. Enligt lagen må avverkning företagas å de särskilda husbehovsskogarna i regel allenast för gårdens behov och å de samfällda skogarna blott efter utsyning och stämpling av vederbörande skogsstatstjänsteman. De regler, som sålunda gälla i fråga om avverkning å dessa skogar, torde i huvudsak tillgodose även skyddsskogsintresset. Det synes dock tänkbart, att med hänsyn till nämnda in-

tresse en ytterligare inskränkning i rätten till avverkning å dessa skogar i särskilt fall kan vara påkallad. För möjliggörande av en dylik inskränkning torde emellertid, vilket även framhållits av kommissionen, ej vara behövligt att i fråga om husbehovsskogarna tillämpa lagstiftningen angående skyddsskogar utan vara tillfyllest, att i lagen angående husbehovsskogar införes en särskild bestämmelse i ämnet. Till frågan om det närmare innehållet av en dylik bestämmelse återkommer jag senare. Vad angår de skogar, å vilka 1932 års lappmarkslag äger tillämpning, må erinras, att avverkning å dessa skogar för annat ändamål än husbehov i allmänhet må ske allenast efter tillstånd av skogsvårdsstyrelsen, att sådant tillstånd i fråga om barrträd skall meddelas enligt avverkningsplan samt att vid lämnande av tillstånd utsyning i regel skall verkställas av länsjägmästaren, biträdande länsjägmästare eller annan av skogsvårdsstyrelsen förordnad sakkunnig person. Beträffande avverkning i yngre skog gäller enligt lagen, att sådan avverkning, vare sig den sker för avsalu eller husbehov, ej må verkställas annorledes än genom för skogens utveckling ändamålsenlig gallring, med mindre skogsvårdsstyrelsen i särskilt fall med hänsyn till skogens beskaffenhet finner skäl medgiva en mera omfattande avverkning. På grund av nu angivna bestämmelser samt vad lagen i övrigt innehåller beträffande avverkning å dessa skogar synes behov att avsätta särskilda skyddsskogar inom lagens giltighetsområde näppeligen kunna uppstå. Erinras må, att under skyddsskogslagens hittillsvarande giltighetstid tillämpning av lagen inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker ej ifrågasatts.

Att ett genomförande av den nu förordade lagstiftningen kommer att medföra behov av ökade anslag till skogsvårdsstyrelserna i de län, som beröras därav, synes vara uppenbart. Med hänsyn till att den nya lagstiftningen av skäl, på vilka jag senare kommer att närmare ingå, icke torde böra träda i kraft förr än den 1 januari 1938, och då det i riksstaten upptagna anslaget till skogsvårdens befrämjande avser medelsåtgången under det kalenderår, vars senare hälft ingår i det budgetår, för vilket medel anvisas, inträder behovet av ökade anslag först budgetåret 1938/1939. Till följd härav lärer anslagsfrågan icke nu böra upptagas till avgörande. De av kommissionen verkställda beräkningarna torde emellertid kunna godtagas såsom ägnade att giva en i huvudsak riktig föreställning angående de ökade anslag till skogsvårdsstyrelserna, som bliva av behovet påkallade. Möjligen torde någon jämkning nedåt av de ifrågasatta beloppen befinnas genomförbar. Frågan om indragning av den personal, som genom domänverkets avkopplande från tillsynen över skyddsskogarna blir övertalig, torde böra underställas 1937 års riksdag. Enligt vad från domänstyrelsen upplysts anser styrelsen möjligt att verkställa den ifrågasatta indragningen av en ordinarie jägmästartjänst endast under förutsättning att ett planerat ägoutbyte mellan renbeteslanden och vissa kronoparker kommer till stånd. Denna fråga är för närvarande föremål för utredning, vilken torde bliva avslutad inom den närmaste tiden. Jag torde sedan nämnda fråga blivit avgjord få återkomma till spörsmålet rörande personalindragningen.

Innan jag närmare ingår på redogörelse för de ändringar, som i anledning av det av mig nu förordade förslaget rörande lagstiftning angående skyddsskogar böra vidtagas i skogsvårdslagen, torde jag — med hänsyn till sammanhanget mellan nämnda förslag och förslaget rörande lagstiftning om skogar å städer och enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län — få redogöra för huvudgrunderna för sistnämnda förslag.

Lagstiftning angående vissa flygsandsfält i Hallands län.

Gällande bestämmelser m. m.

Såsom förut nämnts innefattar den nu gällande skyddsskogslagen icke flygsandsfälten i Hallands län, utan gälla i fråga om dessa särskilda bestämmelser, som upptagits i ett flertal vid olika tillfällen under 1800-talet utfärdade Kungl. Maj:ts brev och länsstyrelsens i länet kungörelser. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 29 november 1819 uttalade länsstyrelsen i Hallands län allvarliga bekymmer över flygsandens härjningar och framlade vissa förslag om åtgärder häremot. I anslutning till dessa förslag meddelade Kungl. Maj:t i brev den 4 december 1821 närmare föreskrifter i ämnet. Enligt dessa föreskrifter, vilka ännu äro i gällande kraft i fråga om vissa av flygsandsfälten, stadgades, bland annat, att flygsandsfälten skulle inhägnas med gärdesgårdar samt att sandgärden skulle, så länge behovet sådant fordrade, underhållas å sanddrivorna. Sedermera föreskrev Kungl. Maj:t genom två brev den 2 maj 1826 och den 30 november 1848 böter och andra påföljder för torvskörd, fällning av träd och åverkan av olika slag, olovligt tagande av väg samt betande av kreatur å flygsandsfälten. Efter uppdrag av Kungl. Maj:t förrättade chefen för skogsinstitutet sommaren 1843 besiktning av flygsandsfälten. I anledning av ett över besiktningen avgivet memorial infordrade Kungl. Maj:t yttrande i vissa hänseenden angående flygsandsfälten från länsstyrelsen samt kammarkollegiet. I Kungl. Maj:ts brev den 16 juni 1847 meddelades därefter bestämmelser rörande vissa av flygsandsfälten. Ytterligare meddelades sedermera genom Kungl. Maj:ts brev den 27 juli 1860 och länsstyrelsens i Hallands län allmänna kungörelse den 31 december 1861 samt Kungl. Maj:ts brev den 6 mars 1863 och länsstyrelsens kungörelse den 18 maj 1863 mera detaljerade bestämmelser rörande en del av fälten.

Såsom framgår av det förut anförda gälla i nu nämnda brev och kungörelser upptagna föreskrifter icke samtliga flygsandsfält. Kommissionen har uppgjort dels sammanställningar över de fält som äro underkastade de olika brevens och kungörelsernas föreskrifter och dels en kortfattad sammanfattning rörande bestämmelsernas innehåll. Med hänsyn till bestämmelsernas giltighet i fråga om olika fält har kommissionen uppdelat flygsandsfälten i fem olika grupper.

De av kommissionen upprättade sammanställningarna över flygsandsfälten äro följande:

I. Flygsandsfält, lydande under 1826, 1848 och 1860 års brev samt 1861 och 1863 års kungörelser.

Härad eller stad	Socken	Flygsandsfältets namn	Areal	
			Tunnland	Hektar
Höks	Östra Karups	Gropemöllans	1 1/2	0·7405
	»	Hemmeslövs och Eskilstorps	308 3/4	152·4147
	Skummeslövs	Skummeslövs	359 38/320	177·2792
	Laholms	Västra Mellby	26	12·8349
	Tjärby	Tjärby	260	128·3492
Tönnersjö	Eldsberga	Tönnersa	857	423·0586
	»	Gullbranna	144	71·0857
Halmstads stad		De flygsandsfält, som vid 1852 års laga skifte på utmarken till Halmstads stad och slott, stadslägenheten Knäbilstorp samt byarna Söndrum, Eketånga och Trottaberg blivit staden tilldelade	354 19/32	175·0455
Halmstads härad	Söndrums	Trottabergs m. fl.	279 107/320	137·8937
	»	Eketånga m. fl.	171 2499/3200	84·7996
	Harplinge	Högsereds	93	45·9095
	»	Nr 4 Västergårdens, nr 5, 6 och 8 Harplinge och nr 3 Kulla	26	12·8349
	»	Skee och Skoegårds	53 1/2	26·4102
	»	Lynga och Gullbrandstorps	50 1/4	24·8060
		Summa	2 984 2649/3200	1 473·4622

II. Flygsandsfält, som enligt 1847 års brev äro underkastade bestämmelser om stängselskyldighet, utsyning och betesförbud m. m.

Härad	Socken	Flygsandsfältets namn	Areal	
			Tunnland	Hektar
Höks	Ränneslövs	Ränneslövs	18	8·8857
	»	Edenberga	154	76·0222
Årstads	Eftra	Eftra	35	17·2777
	»	Risarps	23	11·3539
	»	Vässlunda och Dala	328	161·9175
		Summa	558	275·4570

III. Flygsandsfält, lydande under 1821, 1826 och 1848 års brev.

Härad eller stad	Socken	Flygsandsfältets namn	Areal	
			Tunnland	Hektar
Halmstads stad		Knäbilstorps flygsandsfält	68 265/320	33·9771
		Flygsandsfältet Springbacken	41 14/32	20·4556
Halmstads härad	Söndrums	Fammarps och Onsjö flygsandsfält	238 18/320	117·5181
	»	Villshärads flygsandsfält	104 59/320	51·4322
		Summa	452 162/320	223·3830

IV. Flygsandsfält, för vilka enligt 1847 års brev allenast gäller, att ägarna äro stängsel- och vårdnadsskyldiga samt att fälten skola stå under uppsikt av länsstyrelsen.

Härad eller stad	Socken	Flygsandfältets namn	Areal	
			Tunnland	Hektar
Höks	Hishults	Hishults	3	1·4809
	Knäreds	Knäreds	16	7·8984
Tönnersjö	Snöstorps	Fyllinge	67	33·0746
	»	Snöstorps	49 1/2	24·4356
	Trönninge	Påarps	46 1/2	22·9547
	»	Trönninge	27	13·3285
	Eldsberga	Flygsandsfältet vid Stjärnarps pappersbruk	17 2125/3200	8·7200
Årstads	Eftra	Stensjö säteris	31 1/2	15·5500
	»	Ugglarps	14 3/4	7·2813
	»	Ullarps	14	6·9111
	»	Nedre och övre Skällentorps	5	2·4682
	»	Uddaveka	1 1/2	0·7405
	Skrea	Bobergs och Lynga	15 1/2	7·6516
	»	Brogårds	18	8·8857
	»	Veka	18 1/4	9·0091
	»	Skrea	104	51·3397
	»	Nabolagets	462	228·0666
Falkenbergs stad		Falkenbergs stads	27	13·3285
Faurås	Vinbergs	Vinbergs	26	12·8349
	Stafsinge	Smedjeholmens, Eneskogstorps m. fl.	17	8·3920
	»	Björnhults	3	1·4809
	»	Olofsbo	25	12·3412
	Morups	Munkagårds	8	3·9492
	»	Stubbilts, Bölses, Esplundas m. fl.	135 1/4	66·7663
Himle	Tvååkers	Björkängs markelags	10	4·9365
	»	Galtabäcks	10 1/2	5·1833
	»	Borrås markelags	42	20·7333
	»	Tvååkers och Ås	66 1/4	32·7044
	Tvååkers och Träslövs	Ås, Gamla Köpstads m. fl.	38 3/4	19·1289
Varbergs stad		Varbergs stads	18	8·8857
		Summa	**1 337** 2925/3200	**660**·4616

V. Flygsandsfält, beträffande vilka inga särskilda bestämmelser till hämmande av flygsand numera äro gällande.

Härad	Socken	Flygsandsfältets namn	Areal	
			Tunnland	Hektar
Halmstads	Harplinge	Haverdals	140	69·1111
	»	Särdals	75 1/2	37·2707
	Steninge	Hulabäcks	55	27·1507
	»	Skipås	19 1/2	9·6262
		Summa	**290**	**143·1587**

Av kommissionens sammanfattning av de gällande bestämmelserna framgår följande.

Beträffande de i *första sammanställningen* upptagna flygsandsfälten, vilka äro underkastade 1826, 1848 och 1860 års brev samt 1861 och 1863 års kungörelser, gäller, att flygsandsfältens ägare äro skyldiga att i enlighet med särskilda kulturplaner, som skola upprättas av överjägaren i länet, d. v. s. jägmästaren i Hallands revir, och sedermera i vederbörlig ordning granskas och godkännas, i viss omfattning varje år verkställa sådd och plantering å fälten, intill dess dessa blivit i sin helhet sålunda kultiverade. Den skog, som uppvuxit eller framdeles uppväxer å de särskilda fälten, skall skötas för ägarnas gemensamma räkning — denna bestämmelse gäller dock ej för Skummeslövsfältet, som undergått laga skifte — samt behandlas enligt de föreskrifter och anvisningar, som, efter det förslag därtill uppgjorts av vederbörande jägmästare, blivit i behörig ordning fastställda.[1] Fällande av träd i strid med sagda föreskrifter eller anvisningar, skadande av plantor, torvskärning eller betning med kreatur må ej äga rum å fälten. Ej heller må därå väg upptagas eller begagnas eller jakt eller höstnad bedrivas annorledes än efter tillstånd av länsstyrelsen. Uppläggning av tång å fälten må ske allenast å platser, som anvisats av vederbörande jägmästare. Med undantag för Skummeslövsfältet, med avseende varå en särskild ordning stadgats för fältets fredande, äro ägarna pliktiga att hålla stängsel omkring fälten ävensom, där så erfordras, å sanddrivorna, dock att, om stängsel finnes obehövligt beträffande vissa delar av fälten, framställning om befrielse från stängselskyldigheten med avseende å dessa delar må göras hos länsstyrelsen. Överträdelse av de beträffande fälten meddelade föreskrifter medför ansvar enligt 1826 eller 1848 års brev eller 1861 års kungörelse. Den närmaste tillsynen över fälten skall utövas av särskilda planteringsvaktare, som avlönas av fältens ägare. Sådan avlöning samt kostnaderna för fältens kultiverande med mera skola i regel bestridas av ägarna efter oförmedlat hemmantal. Efter enahanda grund skola inkomsterna från fälten fördelas mellan ägarna.

I fråga om de i *andra sammanställningen* upptagna flygsandsfälten, vilka äro underkastade vissa bestämmelser i 1847 års brev, gäller, *att* skogsplantering å fälten skall (där så erfordras) fortsättas, *att* betning å respektive fält ej må äga rum förrän plantering å hela fältet skett och träden vunnit den höjd, att kreaturen ej kunna toppbita dem, *att* hygge ej må verk-

[1] Enligt vad domänstyrelsen upplyst hava dylika föreskrifter eller anvisningar ej utfärdats generellt utan meddelats särskilt för varje fall, då avverkning å fälten ägt rum. Hushållningsplaner för fälten finnas ej upprättade.

ställas utan efter utsyning av länsstyrelsen, *samt att* länsstyrelsen skall hava uppsikt över fälten. Härförutom torde ägarna till ifrågavarande fält vara underkastade stängselskyldighet enligt 1821 års brev. Överträdelse av nyssangivna föreskrifter eller åverkan å stängslen medför ansvar enligt 1826 eller 1848 års brev.

De i *tredje sammanställningen* upptagna flygsandsfälten äro underkastade de i 1821, 1826 och 1848 års brev intagna bestämmelser.

Fjärde sammanställningen omfattar samtliga övriga flygsandsfält i Hallands län, som tillhöra städer eller enskilda, med undantag av Haverdals och Särdals samt Hulabäcks och Skipsås flygsandsfält. I fråga om de fält, som tillhöra denna grupp, gäller, att ägarna enligt 1847 års brev äro pliktiga att hålla stängsel omkring fälten och å sanddrivorna samt att vårda fälten, varjämte länsstyrelsen har att öva tillsyn däröver, att fälten ej vanvårdas.

I fråga om de fyra i *femte sammanställningen* upptagna fälten har i 1860 års brev förklarats, att, sedan all fara för flygsand å fälten liksom länsstyrelsens befattning med dem upphört samt fälten även till en del blivit skiftade, Kungl. Maj:t funnit någon åtgärd med avseende å fälten ej vara erforderlig. I fråga om dessa fält torde sålunda ej numera vara gällande några särskilda föreskrifter till hämmande av flygsand.

Beträffande innehållet i övrigt i nu ifrågavarande brev och kungörelser torde jag få hänvisa till kommissionens betänkande (sid. 16—29).

Kommissionen har låtit verkställa en ingående undersökning rörande flygsandsfältens i Hallands län belägenhet, areal och fördelning å olika ägoslag m. m. Av de förut omförmälda sammanställningarna framgår fältens areal ävensom inom vilka socknar och städer fälten äro belägna. Enligt sammanställningarna uppgår den sammanlagda arealen till 5,623 $^{794}/_{3200}$ tunnland eller 2,775,9225 hektar. I fråga om fältens belägenhet är att märka, att flygsandsfält finnas icke blott utmed kusten utan även inne i landet. Av nyssnämnda undersökning framgår, att fälten i viss utsträckning utgöras av mark, som icke är hänförlig till skogsmark. Å vissa fält har en icke ringa bebyggelse kommit till stånd. Särskilt må anmärkas, att inom flygsandsfälten uppstått ett flertal stora badorter. Vissa mindre delar av fälten äro numera odlingsmark eller användas för industriella ändamål. Beträffande berörda undersökning i övrigt hänvisar jag till betänkandet (sid. 33—58).

Kommissionen har i sitt betänkande upptagit en redogörelse för *flygsandsfältens beskaffenhet och vegetation samt faran för sandflykt* (sid. 62—64). Av denna redogörelse må återgivas följande.

Flygsandsfälten utmed kusten omfattade i stort sett 1) en vegetationslös, av stormvågorna överspolad sandstrand, 2) ett dynbälte med sandbindande gräs, 3) ett bälte eller en zon av smärre till synes oregelbundet fördelade dynkullar, stundom bevuxna med inplanterad låg bergtall, 4) ett för närvarande skogbevuxet, vanligen ganska stort område med sand av växlande beskaffenhet, utmärkt av låga dynkullar, mera jämna sandslätter och fuktigare partier i smärre sänkor, samt 5) en rad inre dyner, ofta gränsande till kulturmark. Dessa inre dyner hade i stort sett fått sitt uppbyggande material från den skogbevuxna terrängen mellan de inre och yttre dynbältena; understundom hade dock dynen vandrat från stranden fram till sitt nuva-

rande läge. Vinden hade därvid sammanfört största delen av flygsanden i den inre dynen, medan nya dyner bildats utmed kusten.

Flygsandsområdena vore nu i stort sett väl bundna och någon fara för större sandflykt förelåge ej. Det funnes emellertid två för flygsandsdrift ömtåliga områden, nämligen det yttre dynområdet utmed kusten och det inre skogbundna, ofta gränsande mot kulturmark. För det yttre dynområdets stabilitet spelade sandgräsen en stor roll. Man borde, där de ej infunne sig av sig själva, sörja för deras inplantering liksom också för uppförande av sandbindande gärden, där dynerna visade större benägenhet att komma i drift. De inre skogbevuxna dynernas stabilitet sammanhängde med en försiktig skogsskötsel. Våldsamma ingrepp i den nuvarande skogen, såsom genom kalhuggning, kunde giva anledning till att nu bundna sandmassor komme i drift. Denna försiktighet i skogens behandling gällde ifrågavarande flygsandsfält i deras helhet, ty kalavverkningar även utanför de mer ömtåliga partierna inom fälten kunde utsätta nu skogbundna dyner för en så stark vindpåverkan, att sanden återigen komme i drift. Även för den yttre dynzonen utmed stranden hade en försiktig behandling av den innanför liggande skogen sin betydelse. Skogen verkade som en buffert, vilken även på vindsidan minskade vindhastigheten. För att bibehålla den stabilitet, som för närvarande i stort utmärkte de nuvarande flygsandsfälten, måste skogen inom desamma behandlas med tanke på att oförsiktiga avverkningar åter kunde bringa sanden i drift.

De inre, längre från kusten belägna flygsandsfälten torde till större delen härstamma från den tid, då havet stått högre än nu. Där saknades naturligt nog de för kustområdena utmärkande dynbältena med sandbindande gräs, men man återfunne såväl de jämna sandfälten med mera slutna bestånd, de små, skogbundna och med sandstarr bevuxna dynkullarna, de fuktigare partierna i mindre sänkor i marken samt vanligen i lä om dessa områden högre, nu skogbevuxna vandringsdyner. Även dylika dyner kunde genom oförsiktig behandling komma i rörelse, men då vindhastigheten längre in i land vore lägre än i kustbältet, vore faran för sanddrift väsentligt mindre. Härtill bidroge även, att marken å ifrågavarande fält i allmänhet vore bättre bunden än i kustbältet. Såväl den å fältet växande skogen som själva markbetäckningen företedde i stort sett samma typ som å de omgivande, under normala förhållanden växande skogarna. Inom de inre flygsandsområdena iakttoge man stundom, att vandringsdynen framskridit över fast berg, vilket mer undantagsvis observerades å de större flygsandsfälten utmed kusten.

Behovet av revision av nuvarande bestämmelser.

Jag torde härefter få beröra frågan om behovet av en revision av de gällande bestämmelserna angående flygsandsfälten i Hallands län.

Kommissionen har i sitt betänkande beträffande detta spörsmål i huvudsak anfört följande.

Flertalet av de särskilda bestämmelser, som gällde angående städers och enskildas flygsandsfält i Hallands län, hade ägt tillämpning under mer än tre kvartssekel. Under denna tid hade inom skogslagstiftningen och denna närstående lagstiftningsområden ett genomgripande reformarbete ägt rum, som väsentligen omgestaltat förut gällande rättsregler i ämnet. En naturlig följd härav vore, att de särskilda bestämmelserna angående flygsandsfälten i Hallands län numera blivit i olika hänseenden föråldrade och olämpliga.

Bestämmelsernas bristande anpassning efter nutida förhållanden framginge redan därav, att vissa av dem sedan länge ej tillämpades. Detta vore fallet med den för flertalet fält gällande föreskriften, att ägarna vore pliktiga att hålla fälten inhägnade. Sedan fälten till allra största delen bundits genom skog eller annan vegetation, hade det nämligen ansetts obehövligt att för hindrande av flygsandens utbredning uppföra och underhålla stängsel omkring dem. I enstaka fall hölles dock hägnader kring fälten för att freda dem mot beteskreatur. En annan föreskrift, som numera ej efterlevdes, vore bestämmelsen i 1861 års kungörelse, att särskilda planteringsvaktare skulle finnas anställda för utövande av tillsyn över de i kungörelsen omförmälda fält. Med den ändrade skogliga karaktär fälten erhållit efter tillkomsten av nyssnämnda kungörelse hade behovet att hålla dylika vaktare avsevärt minskats. Allenast i fråga om tre av dessa fält, nämligen Tönnersa, Tjärby och Gullbranna fält, funnes ännu särskild vaktare anställd. Beträffande övriga fält utövades tillsynen av delägarna själva, i vissa fall med biträde av vederbörande kronojägare eller annan person med skoglig utbildning.

Men ej heller de bestämmelser angående flygsandsfälten, som fortfarande tillämpades, kunde numera anses ändamålsenliga. På grund av fältens nuvarande beskaffenhet vore det sålunda obehövligt att upprätthålla de i 1861 och 1863 års kungörelser stadgade förbud mot utövande av jakt eller höstnad eller mot uppläggande av tång. Länsstyrelsen hade ock beträffande ett stort antal fält lämnat tillstånd till utövande av jakt. Då torvskärning i här avsedda delar av Hallands län numera ej förekomme, vore ej heller ett bibehållande av förbudet däremot behövligt. Även bestämmelserna om vården av den å fälten växande skogen lämnade otvivelaktigt rum för befogade erinringar. I motsats till den allmänna skogsvårdslagstiftningen upptoge sistnämnda bestämmelser ej några närmare regler rörande sättet för vårdens utövande utan överlämnade åt vederbörande myndighet att efter gottfinnande härutinnan besluta. Olägenheten av en dylik ordning för reglering av de viktiga enskilda intressen, som hänförde sig till vården av skogen å fälten, låge i öppen dag. Därjämte vore uppenbarligen ej följdriktigt, att, sedan särskilda organ, skogsvårdsstyrelser, tillskapats för utövande av uppsikt över enskildas skogar, inseendet över vården av dylika skogar å flygsandsfälten i Hallands län handhades av länsstyrelsen med biträde av vederbörande revirförvaltare. Även om fullgörandet av denna uppgift med hänsyn till skogarnas relativt ringa areal ej vore alltför betungande för sistnämnda myndigheter, kunde densamma dock med mindre omgång fyllas av skogsvårdsstyrelsen i länet. Slutligen finge kommissionen erinra därom, att de bestämmelser, som meddelats i 1861 års kungörelse angående skötseln av skogen å där angivna fält för ägarnas gemensamma räkning samt angående den grund, enligt vilken kostnaderna för de särskilda fälten skulle utgöras eller inkomsterna från dessa fördelas, numera vore obehövliga. Genom lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter hade utförliga och väl avvägda stadganden meddelats i hithörande ämnen, vilka stadganden med fördel kunde förlänas giltighet även beträffande nyssangivna fält, i den mån dessa lämnats oskiftade.

På grund av vad sålunda anförts funne kommissionen, att en genomgripande revision av de bestämmelser, som gällt angående städer och enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län, vore av behovet påkallad.

Departementschefen. Det torde numera icke råda mer än en mening därom, att lagstiftningen rörande flygsandsfälten i Hallands län är i hög grad föråldrad och i

behov av omarbetning. Särskilt belysande är härvid det av kommissionen påpekade förhållandet, att de gällande bestämmelserna i icke ringa omfattning såsom obehövliga utan något ingripande från lagstiftarens sida upphört att vinna tillämpning. Såsom kommissionen ock framhållit äro bestämmelserna å andra sidan i vissa hänseenden icke tillräckligt fullständiga. Sålunda lämnar lagstiftningen ej några närmare regler rörande skogarnas vård. Olägenheten härav ligger i öppen dag. Även i andra hänseenden företer lagstiftningen, på sätt den av kommissionen verkställda undersökningen giver vid handen, allvarliga brister. I likhet med kommissionen anser jag därför, att den ifrågavarande lagstiftningen bör underkastas en genomgripande revision.

Kommissionens förslag och yttrandena däröver.

Kommissionens förslag.

Kommissionens förslag innebär i huvudsak följande. De nuvarande bestämmelserna skola upphöra att gälla. De skogar å flygsandsfälten, vilka tillhöra enskilda, skola införas under allmänna skogsvårdslagens bestämmelser. Av dessa skogar anser kommissionen en del numera hava i huvudsak förlorat sin karaktär av flygsandsfält. I fråga om dessa har kommissionen funnit de allmänna bestämmelserna i skogsvårdslagen böra vinna tillämpning. En del av ifrågavarande skogar torde åter enligt kommissionens mening få anses hava bibehållit nämnda karaktär. Med avseende å dessa skogar, vilkas bestånd sålunda alltjämt erfordras för hindrande av sandflykt och vilka hava natur av skyddsskogar, har kommissionen förordat, att de av kommissionen förut föreslagna bestämmelserna angående skyddsskogar skola gälla. Beträffande nu ifrågavarande skogar skola alltså de för svårföryngrade skogar i skogsvårdslagen upptagna bestämmelserna i huvudsak bliva tillämpliga. Då kommissionen emellertid är av den uppfattningen, att nyssnämnda skogar böra fredas mot betning av hemdjur, skall enligt kommissionens förslag ett stadgande, som möjliggör förhindrande av betning å dessa skogar, upptagas i skogsvårdslagen. Detta stadgande bör, enligt vad kommissionen uttalat, avse icke allenast nu ifrågavarande skogar i Hallands län utan även andra skogar, som framdeles kunna bliva avsatta till skydd mot flygsandsfält. Kommissionen har föreslagit, att bestämmelsen gives det innehåll, att Kungl. Maj:t skall äga — där så prövas erforderligt för återväxtens främjande å skog som avsatts till skydd mot flygsandsfält — förordna, att rätt till bete å skogen varder helt eller i viss mån, såsom beträffande vissa slag av hemdjur eller viss tid av året, förbjuden.

I fråga om de skogar å flygsandsfälten, som tillhöra städer, har kommissionen förordat, att de i förordningen den 24 juli 1903 (nr 79 s. 20) angående förvaltningen av städernas skogar upptagna bestämmelserna skola bliva gällande. Enligt dessa bestämmelser skola städernas skogar under domän-

styrelsens överinseende underkastas ordnad hushållning samt, där så med avseende på skogens omfattning prövas lämpligt, behandlas enligt sådana på vetenskapliga regler grundade, för olika ortsförhållanden lämpade hushållningsplaner, som avse skogens framtida bestånd och högsta avkastning. Det tillkommer domänstyrelsen att fastställa berörda hushållningsplaner samt meddela de särskilda föreskrifter, som i avseende på skogarna kunna finnas nödiga. På framställning av domänstyrelsen förordnar Kungl. Maj:t, huruvida stadsskog skall — där dess förvaltning ej förut av drätselkammaren uppdragits åt en från skogsinstitutet eller skogshögskolan utexaminerad person eller om dess skötsel icke nöjaktigt utföres — ställas under vård och förvaltning av skogsstaten. I de fall, där så ej skett, åligger det likväl vederbörande skogsstatstjänsteman att hålla tillsyn och kontroll över skogsskötseln samt vid överträdelse av hushållningsplanen eller vanvård av skogen anmäla detta hos överjägmästaren, vilken efter undersökning gör den framställning till domänstyrelsen, som omständigheterna föranleda. Domänstyrelsen äger därefter antingen fästa vederbörande drätselkammares uppmärksamhet på förhållandet eller ock vidtaga åtgärd för skogens ställande under skogsstatens vård och förvaltning.

Såsom framgår av vad som nämnts rörande flygsandsfältens fördelning å olika ägoslag omfatta dessa vissa områden, vilka icke äro hänförliga till skogsmark och vilka sålunda icke innefattas i kommissionens nu omförmälda förslag. Beträffande dessa områden har kommissionen icke ansett nödigt att särskilda föreskrifter meddelades.

Ur *kommissionens motivering* må här återgivas följande.

Kommissionen har till stöd för sitt förslag om införandet av skogarna å enskilda tillhöriga flygsandsfält under skogsvårdslagen i huvudsak anfört:

Skogarna å enskilda tillhöriga flygsandsfält vore av växlande beskaffenhet. En ej oväsentlig del av dem hade numera i huvudsak förlorat sin ursprungliga karaktär av flygsandsfält och företedde i stort sett samma typ som de omgivande, under normala förhållanden växande skogarna. Å andra åter hade marken ännu ej omförts till bunden skogsmark utan bibehölle naturen av sandfält, som överdragits med mer eller mindre utvecklad markbetäckning. För bibehållande av dessa senare områden i sitt nuvarande skick och förebyggande av fara för ny sandflykt vore uppenbarligen skogens vidmakthållande och rationella behandling av största betydelse. Skogarna av den förra typen vore i allmänhet belägna inne i landet, på större eller mindre avstånd från kusten. Skogarna av den senare typen låge däremot regelrätt i omedelbar närhet av havet. Någon bestämd gränsuppdragning mellan de två typerna med hänsyn till avståndet från havet kunde dock ej göras. I enstaka fall vore skogarna utmed kusten mycket väl bundna, under det förhållandet vore motsatt i fråga om de inne i landet liggande. Det vore ock tydligt, att vid bedömande av frågan, huruvida markbetäckningen vore tillfyllest för flygsandens bindande, hänsyn måste tagas ej blott till avståndet från havet utan även till det topografiska läget. Om skogen vore starkt utsatt för vindpåverkan, borde uppenbarligen större fordringar ställas på marktäckets bindande förmåga än eljest.

Vad anginge de skogar, som numera i huvudsak förlorat karaktären av flygsandsfält, syntes tvekan ej kunna råda därom, att dessa borde i lagstiftningen behandlas på samma sätt som andra enskilda skogar. De garantier mot överdrivna eller olämpliga avverkningar, som innefattades i skogsvårdslagens allmänna bestämmelser, vore tillfyllest även för nyssangivna skogar. Beträffande åter de skogar, vilkas bestånd erfordrades för hindrande av ny sandflykt och som sålunda ägde karaktären av skyddsskogar, vore ett bibehållande av särskilda skogsvårdsföreskrifter alltjämt av behovet påkallat. Att i fråga om dem medgiva en så omfattande avverkningsfrihet, som åsyftades i skogsvårdslagens allmänna bestämmelser, funne kommissionen ej vara tillrådligt. En dylik frihet skulle i vissa fall kunna leda till upptagande av större kalhyggen å skogarna, varigenom risk för uppbrott av flygsand skulle uppstå. Ville man för framtiden utesluta en dylik risk, kunde en närmare reglering av skogsägarnas avverkningsrätt beträffande dessa skogar ej undvikas. Kommissionen funne de bestämmelser, som kommissionen föreslagit att vinna tillämpning i fråga om skogar under 1903 års skyddsskogslag, vara lämpade även för de skogar å enskilda flygsandsfält, som vore av skyddsskogsnatur. Genom dessa bestämmelser tillgodosåges nöjaktigt ändamålet med den nuvarande lagstiftningen angående dessa skogar, tryggandet av skogarnas framtida bestånd. Det syntes ock vara obestridligt, att berörda bestämmelser vore bättre än den nu gällande lagstiftningen ägnade att befrämja en rationell vård av ifrågavarande skogar. För ägarna av dessa komme införandet av dylika bestämmelser att även medföra fördel därutinnan, att omfattningen av ägarnas rättigheter och skyldigheter i lagen bleve klart och noggrant bestämd samt att utsyningen i allmänhet skulle ske kostnadsfritt. Därjämte borde uppmärksammas, att de i förslaget angående skyddsskogar innefattade föreskrifterna angående omläggning av skogsmark till annan användning vore av stor betydelse för nu ifrågavarande skogar. Behovet av reglerande bestämmelser i detta ämne hade under de senare åren med styrka framträtt i fråga om skogarna å flygsandsfälten i Hallands län, då dessa i allt större omfattning börjat tagas i anspråk för badortsanläggningar och därmed förenad bebyggelse. De i kommissionens föregående förslag åsyftade föreskrifterna i detta ämne torde på ett ändamålsenligt sätt tillgodose såväl den enskilde skogsägarens som det allmännas intressen. Slutligen framhölles, att inordnandet av dessa skogar under skogsvårdslagen automatiskt komme att medföra, att skogsägarna bereddes möjlighet att erhålla bidrag från de anslag till skogsutdikning och skogsodling, som riksdagen årligen plägade anvisa, samt att skogsägarna därjämte bleve delaktiga i den understödsverksamhet på skogsvårdens område, som utövades av skogsvårdsstyrelsen.

Kommissionen har i detta sammanhang påpekat, att ett genomförande av kommissionens nu berörda förslag förutsatte, att de till skyddsskogar hänförliga skogarna å ifrågavarande flygsandsfält noggrant avgränsades från övriga skogar å fälten. Kommissionen har vidare framhållit, att gränserna för de områden, som skulle utgöra skyddsskogar, ankomme på Kungl. Maj:t att efter förutgången syn och undersökning bestämma. Vid bestämmandet av nämnda gränser kunde enligt kommissionens mening viss ledning erhållas från den beskrivning över ifrågavarande flygsandsfälts belägenhet, areal och fördelning å olika ägoslag, som uppgjorts genom kommissionens försorg, ävensom från i betänkandet intagna instrument över besiktningar av flygsandsfälten, som verkställts av kommissionen eller på dess föranstaltande

av länsjägmästaren i Hallands län. I fråga om nämnda gränser har kommissionen slutligen såsom sin mening uttalat, att det i allmänhet icke vore erforderligt att utmärka gränserna å marken, utan att dessa i regel kunde på ett tillfredsställande sätt angivas genom hänvisningar till den av rikets allmänna kartverk åren 1917—1925 upprättade ekonomiska kartan över Hallands län.

Såsom motivering till sitt förslag rörande betningsförbudet har kommissionen anfört i huvudsak följande.

Enligt länsstyrelsens i Hallands län kungörelser den 31 december 1861 och den 18 maj 1863 finge betning med hemdjur ej äga rum å de flygsandsfält, som avsåges i nämnda kungörelser, d. v. s. de fält, som vore av mera ömtålig beskaffenhet. Det sålunda stadgade betesförbudet hade otvivelaktigt varit till betydande gagn för skogsåterväxten å fälten och för flygsandens bindande. Enligt kommissionens mening borde i den föreslagna nya lagstiftningen möjlighet beredas att, där sådant prövades erforderligt för skogsåterväxtens främjande, bibehålla nu gällande betesförbud, såvitt anginge de skogar å flygsandsfälten, som avsatts såsom skyddsskogar. För att ernå en nöjaktig skogsproduktion å dessa skogar och för framtiden undanröja faran för sandflykt vore det otvivelaktigt i vissa fall av stor vikt, att betning å skogarna ej ägde rum. I detta avseende framhölles särskilt, att genom betning björk och andra lövträd, vilka vore mycket önskvärda såsom markförbättrare å flygsandsfälten, hindrades att invandra. Med hänsyn till den växlande beskaffenheten av skogarna å flygsandsfälten borde ett ovillkorligt förbud mot betning å de områden, som å dessa avsatts såsom skyddsskogar, ej meddelas utan det borde överlämnas åt viss myndighet att pröva och avgöra, huruvida och i vilken omfattning betesförbud skulle gälla för dessa områden. Det syntes jämväl böra uppdragas åt nämnda myndighet att bestämma, huruvida förbudet skulle avse hemdjur i allmänhet eller allenast vissa slag av dessa djur samt gälla hela året eller blott viss del därav. Då det enligt förslaget skulle ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, vilka områden av flygsandsfälten skulle avsättas såsom skyddsskogar, borde det även anförtros åt Kungl. Maj:t att besluta angående förbud mot betning å dessa områden.

Infördes en dylik befogenhet i fråga om skyddsskogar å flygsandsfälten i Hallands län, krävde följdriktigheten, att denna utsträcktes att gälla jämväl beträffande skogar, som inom andra län komme att avsättas till skydd mot flygsandsfält.

Kommissionen har härefter i sin motivering något berört frågan om tillämplighetsområdet för de av kommissionen föreslagna bestämmelserna rörande skogar å de enskilda tillhöriga flygsandsfälten. Kommissionen har därvid uttalat, att bestämmelsernas tillämplighetsområde borde i allmänhet anses omfatta även de kala strandområdena. Från såväl allmän som enskild synpunkt har kommissionen funnit det önskvärt, att dessa områden, vilka merendels bestode av dyner samt innanför dessa liggande gräs- och ljungbevuxna områden, i största möjliga utsträckning toges i anspråk för skogsproduktion. Med hänsyn härtill och då flygsandens effektiva bindande å ifrågavarande kala områden enligt kommissionens mening utgjorde en förutsättning för skogens vidmakthållande å de längre in liggande delarna av fälten, ansåge kommissionen det uppenbart, att områdena — i den mån de

ej odlats eller eljest särskilt anordnats för visst kulturändamål eller, såsom fallet vore i fråga om vissa mindre fält, numera helt förlorat karaktären av flygsandsmark och vore mera att anse såsom naturlig äng — borde hänföras till skogsmark. Kommissionen har särskilt understrukit vikten av, att man fasthölle härvid, då enligt kommissionens förslag härigenom möjlighet vunnes att beträffande de mera ömtåliga av dessa områden upprätthålla nu gällande förbud mot betning. Enligt kommissionens mening är bibehållande av betningsförbudet i fråga om sist angivna områden ofta av stor betydelse till förebyggande av fara för sandflykt.

Såsom förut anförts innebär kommissionens förslag, att de nu gällande bestämmelserna skola upphöra att vinna tillämpning. Detta medför, att den för närvarande förefintliga föreskriften angående upprättande av sandgärden å dynerna skall försvinna. Kommissionen har i fråga om upphävandet av denna föreskrift anfört, bland annat, följande.

För dämpande av flygsanden hölles alltjämt å vissa fält sandgärden invid eller å de ytterst mot havet belägna dynerna. Ehuru kommissionen ansåge, att hållande av dylika gärden i vissa fall vore önskvärt för att hindra flygsanden att komma i rörelse, funne sig kommissionen dock ej böra ifrågasätta, att i den nya lagstiftningen upptoges bestämmelser om skyldighet för markägaren att hålla dylika gärden. Därest förbudet mot betning bibehölles i fråga om de mera ömtåliga dynområdena, komme behov att hålla sandgärden å dessa områden väsentligen att föreligga allenast i sådana fall, då större badorter anlagts i omedelbar närhet av dynområdena och dessa till följd härav i högre grad utsattes för tramp och skadegörelse från badandes sida. I dylika fall kunde man emellertid med fog antaga, att markägaren utan tvingande lagbestämmelser komme att vidtaga erforderliga åtgärder för flygsandens dämpande. Med hänsyn till den betydelse, som dylika åtgärder ägde från skogsvårdssynpunkt, finge det för övrigt anses tillhöra skogsvårdsstyrelsen att i förekommande fall lämna sin medverkan till åtgärdernas utförande.

Kommissionen har i förevarande avseende tillagt, att, därest markägaren skulle visa tredska och vägra vidtaga nödig åtgärd för flygsandens dämpande, möjlighet borde föreligga för Kungl. Maj:t att förordna om flygsandsfältets expropriation för kronans räkning. Till det förslag kommissionen härutinnan framställt återkommer jag senare.

Jag övergår härefter till den motivering kommissionen anfört för sitt förslag, att i fråga om vården av skogar å städer tillhöriga flygsandsfält skola gälla bestämmelserna i 1903 års förordning angående förvaltningen av städernas skogar. Såsom framgår av den förut omförmälda förteckningen över flygsandsfälten äro städerna Halmstad, Falkenberg och Varberg ägare till vissa fält med en sammanlagd areal av 251.6924 hektar. Av dessa tillhöra den största delen eller 229.4782 hektar Halmstads stad. Kommissionen har uttalat, att enligt dess mening vore bestämmelserna i 1903 års förordning ägnade att trygga en god vård av skogarna å dessa fält och sålunda bland annat förhindra sådana avverkningar å dessa, som medförde fara för förnyad flygsandsdrift. I hushållningsplan, som upprättades enligt sagda bestämmelser, kunde, enligt vad kommissionen vidare framhållit,

upptagas föreskrifter om vidtagande av erforderliga åtgärder för återväxtens betryggande samt om förbud mot betning å skogen eller viss del därav. Enligt kommissionens mening innefattade bestämmelserna ej hinder för vederbörande skogsstatstjänsteman att i fråga om stadsskog lämna tillstånd till omläggning av skogsmark till annat ändamål.

Kommissionen har såsom i det föregående omförmälts ansett, att beträffande vården av de delar av flygsandsfälten, som ej äro att hänföra till skogsmark, icke torde vid upphävande av de nu gällande bestämmelserna erfordras någon ny lagstiftning. Kommissionen har till stöd härför anfört, bland annat, följande.

Till områden, varom här vore fråga, vore att räkna de delar av flygsandsfälten, vilka utgjordes av bebyggda eller för bebyggelse iordningställda tomter eller av mark, som eljest anordnats för särskilda ändamål (odlad mark, vägar, golf- och tennisbanor, flygfält etc.). För dylikt ändamål hade å vissa flygsandsfält betydande arealer tagits i anspråk. Uppenbart vore, att i fråga om områden av här avsedd beskaffenhet markägarna hade det allra största intresse att tillse, att områdena behandlades på sådant sätt, att risk för flygsandens uppbrott ej förefunnes. Beträffande mark, som tagits i anspråk för tomter, vore härförutom att märka, att i fråga om sådana områden, där mera omfattande bebyggelse uppkommit eller vore att förvänta, möjlighet förefunnes att med stöd av bestämmelserna i stadsplanelagen och byggnadsstadgan föreskriva skyldighet för vederbörande tomtägare att så behandla sina tomter, att fara för sandflykt ej uppstode. Kommissionen förutsatte, att vederbörande myndigheter, då skäl därtill vore, begagnade sig av denna möjlighet. Föreskrifter i berörda syfte hade ock beträffande vissa å flygsandsfälten anlagda badortssamhällen upptagits i de kontrakt, varigenom tomtmark inom samhällena upplåtits. Sålunda hade i kontrakt mellan Halmstads stad och aktiebolaget Tylösands havsbad angående upplåtande av mark för exploatering till villatomter föreskrivits, att fällning av träd icke finge äga rum å området utan efter tillstånd och under överinseende av förvaltaren av stadens skogar. I kontrakt om upplåtelse av byggnadstomter inom Hemmeslövs havsbad hade stadgats, att köparna skulle behandla tomtmarken på sådant sätt, att fara för uppkomst av flygsand förebyggdes. Det kunde förutsättas, att liknande bestämmelser komme att upptagas även i de kontrakt rörande upplåtelser av tomtområden, som i framtiden komme att avslutas. Med hänsyn till det nu anförda och då vid genomförande av kommissionens i det föregående framställda förslag skogsmark å enskildas flygsandsfält finge för framtiden omläggas till annan användning allenast efter tillstånd av skogsvårdsstyrelsen, som därvid självfallet komme att tillse, att genom omläggningen fara för sandflykt ej uppstode, hade kommissionen i fråga om här avsedda, från skogsvårdslagstiftningen undantagna områden ej funnit behövligt att bibehålla några särskilda bestämmelser till hämmande av flygsand. Även med avseende å nu angivna områden borde emellertid möjlighet förefinnas att vid underlåten vård från markägarens sida expropriera området för kronans räkning.

Yttrandena.

I de avgivna yttrandena har kommissionens förslag i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga hörda myndigheter och korporationer med undantag för drätselkammaren i Falkenbergs stad, som avstyrkt förslaget.

Ur yttrandena må här återgivas följande.

Drätselkammaren i Falkenbergs stad har såsom motivering för sitt avstyrkande av kommissionens förslag huvudsakligen åberopat, att de föreslagna bestämmelserna syntes kunna inverka hämmande på stadens utveckling. Drätselkammaren har framhållit, att Falkenbergs stad sedan år 1921 vore medlem av skogssällskapet för stadens skogar och att dessa sålunda redan stode under sakkunnig ledning och vård.

Länsstyrelsen i Hallands län, genom vilken drätselkammarens yttrande avgivits, har i anledning av detsamma anfört:

Det syntes länsstyrelsen ligga i sakens natur, att det förhållandet, att 1903 års förordning skulle bliva tillämplig å städernas skogar, icke rimligen kunde tänkas inverka hämmande på stadens utveckling. Alla byggnadsväsendet och jordstyckning berörande frågor — såsom frågor om byggnadskvarters indelande i tomter (inklusive fastställelse av förslag till sådan indelning), meddelande av byggnadslov, fastställelse av avstyckning å område som ej inginge i tomtindelning, godkännande av plan för avstyckning inom område, för vilket stadsplan icke blivit fastställd, upprättande och fastställande av stomplan eller utomplansbestämmelser för område utom stadsplan samt antagande och fastställande av stadsplan för sist omförmält område — skulle handläggas enligt dessa frågor reglerande särskilda författningar — stadsplanelagen, byggnadsstadgan och lagen om fastighetsbildning i stad — vilka icke inrymde någon befogenhet för domänstyrelsen, som enligt 1903 års förordning hade överinseendet över stadsskogarna, att deltaga i dessa frågors handläggning. Syftet med 1903 års förordning kunde icke vara annat än att säkerställa en rationell vård av skogen å sådan mark, som icke erfordrades för andra ändamål än skogsbruk eller det särskilda syfte (såsom skydd mot sandflykt), som skogen vore avsedd att tjäna. Erfordrades det däremot att taga skogsmarken å ett till stad hörande flygsandsfält i anspråk för att bereda utrymme för en växande bebyggelse, kunde sålunda det förhållande att 1903 års förordning vore tillämplig å skogen icke tänkas utgöra något hinder.

Länsstyrelsen har vidare framhållit, bland annat, följande.

Flygsandsfälten hade längs Hallands kust i allt större omfattning börjat tagas i anspråk för badortsanläggningar och därmed förenad bebyggelse. I utomplansbestämmelser, som länsstyrelsen under 1936 utfärdat för viss del av Skummeslövs flygsandsfält, hade ett särskilt stadgande införts, att tomtägare vore skyldig behandla tomtmarken på sådant sätt, att fara för sandflykt ej uppstode. Det syntes länsstyrelsen önskvärt att även framdeles, då länsstyrelsen fastställde utomplansbestämmelser eller byggnadsplan för områden, belägna å flygsandsfält, ett sådant stadgande som det nyssnämnda inrymdes i utomplansbestämmelserna, respektive i byggnadsplanen, ehuru man icke längre torde hava att räkna med någon egentlig fara för förnyad flygsandsdrift. Vidare finge nämnas, att länsstyrelsen vid godkännande av avstyckningsplan för visst område å Eskilstorps och Hemmeslövs flygsandsfält såsom villkor för godkännandet föreskrivit, dels att en var, till vilken tomt inom det i planen avsedda området upplätes vare sig med äganderätt eller nyttjanderätt, i därom upprättad avhandling tillförbundes att behandla marken å tomten på sådant sätt, att fara för uppkomst av flygsand förebyggdes, vid äventyr att, om berörda skyldighet skulle uraktlåtas, delägarna i Hemmeslövs och Eskilstorps byar skulle äga att på den försumliges bekostnad fullgöra, vad i sådant avseende eftersatts, dels ock att det skulle åligga berörda delägare att i sådant fall i den försumliges ställe vidtaga erforderliga åtgärder mot flygsandsfaran. Länsstyrelsen kom-

me att förfara på samma sätt även framdeles, då liknande fall komme under länsstyrelsens behandling. Nyssnämnda föreskrifter iakttoges ock vid markupplåtelse inom det med berörda styckningsplan avsedda området.

Departementschefen. De av kommissionen förordade grunderna för en ny lagstiftning angående flygsandsfälten finner jag mig helt kunna gilla. Genom att skogarna å de enskilda tillhöriga flygsandsfälten införas under skogsvårdslagen — de ömtåligare skogarna under i huvudsak de föreskrifter, som kommissionen föreslagit skola gälla i fråga om skyddsskogar, och övriga skogar under lagens allmänna bestämmelser — torde på ett tillfredsställande sätt vara sörjt för ifrågavarande skogars vård. För skogsägarna medför den nu förordade reformen, såsom kommissionen framhållit, flera betydande fördelar. Deras rättigheter och skyldigheter komma att bliva i lagen klart och noggrant bestämda. Utsyningarna bliva kostnadsfria för dem och de komma i åtnjutande av den understödsverksamhet på skogsvårdens område, som utövas av skogsvårdsstyrelserna. Genom den förordade reformen vinnes därjämte en större enhetlighet på skogslagstiftningens område.

I likhet med kommissionen anser jag det vara av vikt, att å de ömtåligare av ifrågavarande skogar finnes möjlighet att upprätthålla det där för närvarande gällande betesförbudet. En föreskrift av det innehåll, kommissionen härutinnan föreslagit, torde sålunda böra upptagas bland de föreslagna bestämmelserna om skyddsskogar. I överensstämmelse med vad kommissionen förordat torde föreskriften böra avse icke blott skogar å flygsandsfälten i Hallands län utan även andra skogar, som komma att avsättas till skydd mot flygsandsfält.

I fråga om tillämplighetsområdet för de föreslagna bestämmelserna biträder jag kommissionens uppfattning. Sagda bestämmelser måste sålunda anses omfatta även de kala strandområdena. Sandens bindande å dessa utgör nämligen i många fall en förutsättning för skogens bestånd å de innanför liggande områdena. Detta torde särskilt böra understrykas med hänsyn till vikten av att betesförbud även kan gälla dem.

Ett genomförande av den föreslagna lagstiftningen förutsätter, såsom kommissionen erinrat, att en klar avgränsning äger rum med avseende å de skogar, som skola behandlas såsom skyddsskogar. Denna avgränsning, som måste vara verkställd före den nya lagstiftningens ikraftträdande, ankommer på Kungl. Maj:ts beslut. Sedan den nya lagstiftningen godkänts av riksdagen, torde jag få föreslå Kungl. Maj:t vidtagande av erforderliga åtgärder för att berörda gränsbestämning må komma till stånd.

I likhet med kommissionen finner jag de i 1903 års förordning angående förvaltningen av städernas skogar upptagna bestämmelserna kunna med fördel vinna tillämpning å de skogar, som finnas å städer tillhöriga flygsandsfält. De av drätselkammaren i Falkenberg framförda farhågorna, att ifrågavarande bestämmelser skulle kunna verka hindrande å stadens utveckling, torde vara beroende på en missuppfattning av bestämmelsernas innebörd. Dessa lägga ingalunda hinder i vägen för att det staden tillhöriga flygsandsfältet tages i anspråk för tillgodoseende av stadens behov

av byggnadsmark eller för annat ändamål, vartill staden kan behöva detsamma. Härvid bör emellertid tillses, att erforderliga försiktighetsmått vidtagas till förhindrande av att fara uppstår för förnyat uppbrott av flygsanden.

Jag är ense med kommissionen därutinnan, att det icke torde vara erforderligt, att några särskilda bestämmelser meddelas rörande vården av de delar av flygsandsfälten, som ej äro att hänföra till skogsmark.

Förslag till de ändringar i skogsvårdslagen, som föranledas av den förordade lagstiftningen rörande skyddsskogar och flygsandsfält, har framlagts av kommissionen. Förslaget, som inom jordbruksdepartementet undergått viss överarbetning, innefattar ändringar i 2 §, rubriken till 4 kap., 18 § 1 mom., 25 § och 30 § 1 mom. samt införande av en ny paragraf i lagen, 21 a §. Såsom kommissionen framhållit tarvar dess förslag om utsträckande av 1903 års förordning angående förvaltningen av städernas skogar att jämväl omfatta skogarna å de städerna Halmstad, Varberg och Falkenberg tillhöriga flygsandsfälten icke någon ändring i nämnda förordning, utan bliver denna i och med upphävandet av bestämmelserna om flygsandsfälten i Hallands län utan vidare gällande även å nyssberörda städers skogar å flygsandsfält.

Jag torde nu få övergå till en närmare redogörelse för de särskilda bestämmelserna i det inom jordbruksdepartementet upprättade *förslaget till lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212).*

Speciell motivering.

2 §.

1 mom. Såsom en följd av förut förordade förslag, att skyddsskogar och skogar å enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län skola föras in under skogsvårdslagen samt skogar å städer tillhöriga flygsandsfält läggas under 1903 års förordning angående förvaltningen av städernas skogar, har bestämmelsen i 2 § 1 mom. punkt 4, enligt vilken skogsvårdslagen icke äger tillämpning å skyddsskogar och skogar å flygsandsfälten i Hallands län, uteslutits. I samband härmed hava bestämmelserna i 2 § 1 mom. punkterna 5)—7) erhållit ändrad numrering.

2 mom. De ändringar, som föreslagits beträffande 1 mom., hava föranlett en mindre jämkning i förevarande moment.

Rubriken till 4 kap.

Med anledning av det förevarande förslaget har rubriken till 4 kap. skogsvårdslagen ändrats att avse även skyddsskogar.

18 § 1 mom.

Första stycket är likalydande med nuvarande första stycket.

I andra stycket har i anslutning till vad i den allmänna motiveringen anförts upptagits stadgande om befogenhet för Kungl. Maj:t att i fråga om sko-

gar, vilkas bestånd prövas erforderligt till skydd mot flygsandsfält eller fjällgränsens nedgående, efter förutgången syn och undersökning förordna om sådana skogars avsättande såsom skyddsskogar. Beträffande dessa skogar, skola, enligt vad i det föregående anförts, gälla bestämmelser, som väsentligen överensstämma med de i 19—21 §§ skogsvårdslagen upptagna stadgandena angående svårföryngrade skogar. Av redaktionella skäl hava emellertid de bestämmelser, som i enlighet härmed skola gälla för skyddsskogar, angivits i en särskild paragraf, betecknad 21 a §, och i förevarande stycke har upptagits en föreskrift, att skyddsskogarna skola vara underkastade bestämmelserna i nämnda paragraf.

Tredje stycket upptager bestämmelsen i nuvarande andra stycket. Denna bestämmelse, som handlar om befogenhet för vederbörande länsstyrelse att provisoriskt förordna om avsättande av svårföryngrad skog, har utsträckts att avse även skyddsskog.

Fjärde stycket är likalydande med nuvarande tredje stycket.

21 a §.

I överensstämmelse med vad förut anförts har i första stycket av förevarande paragraf införts en bestämmelse, att vad i 19—21 §§ är stadgat beträffande svårföryngrade skogar skall gälla även skyddsskogar. I andra stycket har upptagits den särbestämmelse, som torde böra gälla i fråga om betesrätten å skogar, vilka avsatts till skydd mot flygsandsfält. Rörande skälen för upptagande av sistnämnda bestämmelse hänvisar jag till vad i den allmänna motiveringen anförts.

I detta sammanhang torde få beröras vissa speciella spörsmål angående avverkningarna å skyddsskogarna, vilka av kommissionen upptagits till mera ingående övervägande.

Avverkning för bättre skydd av näraliggande område.

Det förslag till ny skyddsskogslag, som förelades 1923 års riksdag, upptog ett stadgande av innehåll, att avverkning i den omfattning, att särskilda åtgärder erfordrades för återväxtens betryggande, kunde medgivas ej blott i det i 19 § skogsvårdslagen angivna fall eller då sådana åtgärder kunna företagas utan oskälig kostnad utan även då föryngring av skogen erfordrades för beredande av bättre skydd för näraliggande områden. Den avverkningsrätt, som i förslaget medgavs för sistnämnda fall, föranleddes av ett yttrande från Norrlands skogsvårdsförbund, däri förbundet gjorde gällande, att föryngring understundom kunde vara önskvärd med hänsyn till behovet av skydd för nedanför liggande områden, ehuru kostnaderna för erforderliga reproduktionsåtgärder, om man endast toge hänsyn till det framtida utbytet av det nya beståndet, ur ekonomisk synpunkt icke kunde anses skäliga.

Kommissionen har i sitt betänkande övervägt att upptaga ett dylikt stadgande i den nya lagstiftningen angående skyddsskogarna. Kommissionen har emellertid stannat för den uppfattningen, att detta icke vore av behovet påkallat. Såsom skäl för denna ståndpunkt har kommissionen anfört följande.

Den avverkningsrätt, som i 1923 års förslag till ny skyddsskogslag sålunda medgåves, då föryngring av skogen erfordrades för beredande av bättre skydd för näraliggande områden, torde sakna större praktisk betydelse. Den erfarenhet som vunnits under tillämpningen av den nuvarande skyddsskogslagen, gåve vid handen, att erforderligt skydd för nedanför liggande områden i regel kunde vinnas utan företagande av mera omfattande föryngringsavverkningar å skyddsskogarna. Om det undantagsvis skulle finnas nödigt för berörda ändamål, att föryngringsavverkning verkställdes å en större skyddsskogsareal samt att för tryggande av återväxten å den avverkade arealen reproduktionsåtgärder utfördes, som med hänsyn till det framtida utbytet av dessa åtgärder ej kunde anses skäliga, borde kostnaderna för dessa åtgärder tydligen ej drabba markägaren utan gäldas av det allmänna. Enligt kommissionens mening borde den nu gällande avverkningsregeln i 19 § skogsvårdslagen ej anses innefatta hinder för skogsvårdsstyrelsen att i sådant fall lämna tillstånd till avverkningen, därest kostnaderna för reproduktionsåtgärderna bestredes av skogsvårdskassan eller med andra allmänna medel, som för ändamålet stode till förfogande.

Departementschefen.

Jag biträder kommissionens uppfattning, att den i 1923 års förslag upptagna bestämmelsen angående avverkning för bättre skydd av närliggande områden icke torde vara behövlig. Syftet med densamma torde kunna vinnas inom ramen av de gällande bestämmelserna i skogsvårdslagen. På sätt kommissionen framhållit lärer nämligen hinder icke möta att verkställa föryngringsavverkning, även om kostnaderna för reproduktionsåtgärder efter avverkningen skulle bliva oskäliga, under förutsättning att det allmänna vill påtaga sig ansvaret för samma kostnader.

Utsyningsförrättarens kompetens.

Enligt 20 § skogsvårdslagen skall utsyning i svårföryngrad skog verkställas av länsjägmästaren eller annan av skogsvårdsstyrelsen förordnad person. I det fall, att skogsvårdsstyrelsen förordnar viss person till utsyningsförrättare, uppställer lagen således icke fordran å särskild kompetens hos den förordnade. Jag torde tillika få erinra om innehållet i motsvarande bestämmelse i 1932 års lappmarkslag. Jämlikt 10 § nämnda lag skall utsyning verkställas av länsjägmästare, biträdande länsjägmästare eller annan av skogsvårdsstyrelsen förordnad sakkunnig person.

Kommissionen har i sitt betänkande föreslagit, att i fråga om skyddsskogar skulle gälla en bestämmelse av innehåll, att, där skogsvårdsstyrelsen förordnade annan än länsjägmästare att verkställa utsyning å skyddsskog, denne skulle hava fullgjort vad som erfordrades för vinnande av anställning såsom jägmästare.

Kommissionen har såsom motivering till förslaget anfört:

Enligt den nu gällande lagen angående skyddsskogar skulle utsyning å dessa skogar städse verkställas av någon skogsstatens tjänsteman. Det krav på utsyningsförrättarens högre skogliga utbildning, som den nuvarande skyddsskogslagen sålunda uppställde, borde principiellt bibehållas även i den nya lagstiftningen angående skyddsskogar. På grund av dessa skogars betydelse

såsom värn för angränsande eller näraliggande områden vore det uppenbarligen av vikt, att utsyningarna å dem företoges med största omsorg och sakkunskap. Kommissionen ansåge därför, att vid skyddsskogarnas ställande under uppsikt av vederbörande skogsvårdsstyrelser befogenheten att å dem verkställa utsyning borde förbehållas länsjägmästaren eller annan av skogsvårdsstyrelsen förordnad person, som fullgjort vad som erfordrades för vinnande av anställning såsom jägmästare.

Av ett av skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län i yttrande till kommissionen framlagt förslag rörande styrelsens organisation efter det skyddsskogarna ställts under styrelsens tillsyn framgår, att styrelsen tänkt sig, att utsyningar å skyddsskogar skulle ombesörjas av lägre personal men verkställas under ansvar och kontroll av länsjägmästaren eller distriktsjägmästare. Kommissionen har förklarat sig icke hava något att erinra mot detta sätt för utsyningarnas verkställande.

Mot kommissionens förslag i fråga om utsyningsförrättarens kompetens hava i ett flertal *yttranden* framförts betänkligheter. Det har ganska allmänt ansetts, att den kompetensfordring, som kommissionen uppställt för utsyningsförrättare å skyddsskogarna, då annan än länsjägmästaren därtill anlitades, vore onödigt sträng. Uttalanden i denna riktning hava gjorts av länsstyrelserna, skogsvårdsstyrelserna och hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Kopparbergs och Jämtlands län, centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund samt jägmästaren i skyddsskogsreviret. Även domänstyrelsen synes i viss mån omfatta denna ståndpunkt.

Länsstyrelsen och *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Jämtlands län* samt *centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund* och *jägmästaren i skyddsskogsreviret* hava ansett, att även den som innehade forstmästareutbildning borde kunna förordnas till utsyningsförrättare å skyddsskogarna. *Länsstyrelsen* och *hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Kopparbergs län* hava förordat, att en föreskrift motsvarande den i 1932 års lappmarkslag i nu förevarande hänseende gällande borde upptagas i den nya lagstiftningen. *Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län* har i första hand biträtt denna uppfattning och i andra hand förordat en bestämmelse av innehåll, att utsyningsförrättaren borde hava forstmästare- eller jägmästareutbildning. Skogsvårdsstyrelsen har särskilt framhållit, att en distriktsjägmästartjänst hos styrelsen innehades av forstmästare. *Skogsvårdsstyrelsen i Kopparbergs län* har ansett, att skogsvårdslagens bestämmelser angående utsyningsförrättare å svårföryngrade skogar jämväl borde kunna vinna tillämpning på skyddsskogarna.

Domänstyrelsen har anfört, att såsom ett oeftergivligt villkor borde uppställas, att ansvaret för samtliga utsyningar lades å en och samme verkligt sakkunnige tjänsteman, länsjägmästaren. Fasthölles denna princip vore det emellertid icke otänkbart att medgiva, att vid nämnda förrättningar finge anlitas personer, som genom i praktiken vunnen erfarenhet visat sig fullt kompetenta. För vinnande av sådan befogenhet syntes dock dispens böra meddelas av Konungen.

Mot det sätt, varpå skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län och kommissionen tänkt sig utsyningarnas verkställande, har *förvaltaren å skyddsskogsreviret* i sitt yttrande framfört vissa erinringar. Förvaltaren har sålunda anfört, bland annat:

Förslaget vore ur kostnadssynpunkt fördelaktigt, men detta finge icke enbart fälla utslaget med hänsyn till den svårskötthet, som måste anses föreligga å skyddsskogarna, vilka efter 1928 års revision av skyddsskogsgränsen nästan enbart omfattade skogar i det egentliga fjällbandet. Utsyningarna måste verkställas av den, som erhållit förordnande därtill, och finge ej endast ske under tjänstemannens kontroll och på dennes ansvar, vilket vid inträdande överhopning med arbete måste anses vara ett mycket tänjbart begrepp. Vid utsyningar, som verkställdes i lappmarken av skogsvårdsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län, användes skogshögskoleutbildad personal såsom stämplingsförrättare utom i vissa fall vid rena ungskogsgallringar. Att skyddsskogarna efter nu ifrågasatta lagändringen skulle komma i ett sämre läge vore beklagligt.

Överjägmästaren i mellersta Norrlands distrikt har i sitt yttrande framhållit önskvärdheten av, att utsyning å skyddsskogarna och svårföryngrade skogar verkställdes av personal, helst mera erfaren sådan, med högre skoglig utbildning.

Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund och *skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län* hava mot formuleringen av kommissionens förslag anmärkt, att uttrycket 'verkställa utsyning' förde tanken på, att den därtill förordnade skulle tjänstgöra såsom ledare av stämplingslag. Under framhållande, att detta uppenbarligen icke vore avsikten, har centralrådet förordat, att uttrycket ändrades till 'förrätta utsyning'.

Departementschefen.

Jag kan icke biträda kommissionens förslag att upptaga en särbestämmelse i fråga om skyddsskogarna avseende att utsyningarna å dem alltid skola verkställas av jägmästare. Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län har förutsatt, att stämplingar å skyddsskogarna, sedan dessa lagts under skogsvårdsstyrelsernas tillsyn, skola äga rum under ansvar och kontroll av länsjägmästaren eller distriktsjägmästare. Denna anordning synes ändamålsenlig och torde kunna väntas komma att vinna tillämpning även i andra län, där skyddsskogar finnas. Givetvis ligger det vikt på att utstämplingarna å skyddsskogarna handhavas av fullt kompetenta förrättningsmän. Att binda skogsvårdsstyrelserna vid vissa formella kompetensfordringar härutinnan synes dock ej lämpligt. Att, såsom i vissa yttranden ifrågasatts, upptaga en föreskrift motsvarande den i 1932 års lappmarkslag angående utsyningsförrättarens kvalifikationer intagna, lärer knappast kunna ske utan att samtidigt ändra den nuvarande föreskriften i 20 § skogsvårdslagen rörande utsyningsförrättare å svårföryngrad skog. Detta anser jag emellertid icke i förevarande sammanhang böra övervägas. På grund av vad jag sålunda anfört förordar jag, att den i skogsvårdslagen intagna föreskriften rörande utsyningsförrättare vinner tillämpning även å dylika förrättningsmän å skyddsskog.

Sättet för utsynings verkställande.

Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län har såväl i ett till kommissionen avgivet yttrande som i sitt utlåtande över kommissionens förslag till lagstiftning angående skyddsskogar ifrågasatt, huruvida ej vid skyddskogarnas inordnande under skogsvårdslagens bestämmelser om svårföryngrade skogar stadgandena i 20 § av lagen borde givas en sådan ändrad avfattning, att därav uttryckligen framginge, att hantlangning vid utsyning i skyddsskog eller svårföryngrad skog skulle utgöras av sökanden men att sådan utsyning i övrigt skulle verkställas på skogsvårdsstyrelsens bekostnad.

Kommissionen har beträffande denna fråga anfört:

Enligt 19 § skogsvårdslagen skulle i fråga om avverkning i svårföryngrad skog vad i 2 kap. vore stadgat för där avsedda fall äga motsvarande tillämpning med iakttagande av vissa i 19 § meddelade särskilda bestämmelser. De stadganden i 2 kap. skogsvårdslagen, som sålunda skulle äga motsvarande tillämpning å svårföryngrad skog, innehölle, bland annat, att, då skogsvårdsstyrelse funne förutgående undersökning å marken vara behövlig för prövning av avverkningsfrågor, sökande skulle utgöra nödig hantlangning ävensom, därest *på hans begäran* verkställdes utsyning eller utstämpling, utgiva ersättning härför efter grunder, som av skogsvårdsstyrelsen för varje år fastställdes. En motsvarande tillämpning av dessa föreskrifter i fråga om svårföryngrad skog innebure, att sökande vore skyldig utgöra nödig hantlangning i alla fall, då undersökning på marken funnes erforderlig för prövning av fråga om avverkningstillstånd, men att sökande däremot ej vore pliktig att utgiva ersättning för utsyning i svårföryngrad skog i annat fall än då skogsvårdsstyrelsen funne utsyning ej behövlig för meddelande av avverkningstillstånd men sökanden det oaktat begärde utsyning. Kostnaden för utsyningsförrättning i svårföryngrad skog skulle således, med undantag av hantlangningskostnaden, i regel gäldas av skogsvårdskassan. Då hithörande bestämmelser i skogsvårdslagen alltså redan i sin nuvarande lydelse hade den innebörd, som skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län åsyftat med sitt ändringsyrkande samt dessa bestämmelser enligt kommissionens förslag skulle oförändrade förlänas tillämpning beträffande skyddsskogar, hade kommissionen funnit berörda yrkande ej böra upptagas.

Departementschefen. På sätt kommissionen anfört torde av skogsvårdslagens allmänna bestämmelser följa, att kostnaderna för utsyningsförrättning å skyddsskog med undantag för hantlangningskostnad i regel skola gäldas av skogsvårdskassan. Vid sådant förhållande anser jag icke behövligt att, såsom skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län ifrågasatt, en särskild föreskrift härom upptages i lagen.

25 §.

1 mom. För att trygga efterlevnaden av bestämmelserna i 21 a § första stycket, i vad dessa handla om avverkning å skyddsskog, torde den, som företager sådan avverkning i uppenbar strid mot sagda bestämmelser eller i strid mot föreskrift, som meddelats enligt desamma, böra drabbas av ansvar.

Ett stadgande härom har i enlighet med vad kommissionen föreslagit införts i första stycket av detta moment.

Straffet för de förseelser, som omförmälas i första stycket, har enligt styckets nuvarande lydelse bestämts till böter från och med tjugufem till och med femtusen kronor. Jämlikt särskilda böteslagen den 24 september 1931 har emellertid nämnda bötessats numera upphört att äga tillämpning och skola böterna för ifrågavarande förseelser ådömas i dagsböter. Lagrummet har avfattats i överensstämmelse med vad sålunda gäller.

2 mom. För upprätthållande av betesförbud, som meddelats enligt 21 a § andra stycket, torde överträdelse av sådant förbud böra beläggas med straff. I anslutning till den ansvarspåföljd, som stadgats i 59 § lagen om ägofred för brytande av där avsett betesförbud, torde straffet för överträdelse, som nyss sagts, på sätt kommissionen föreslagit böra fastställas till dagsböter för uppsåtlig förseelse samt till böter från och med fem till och med femtio kronor för förseelse, som sker av oaktsamhet.

3 mom. I förevarande moment har upptagits bestämmelsen i 25 § 2 mom. skogsvårdslagen med den ändrade avfattning, som föranledes därav, att enligt särskilda böteslagen den i sistnämnda moment angivna bötessatsen upphört att äga tillämpning samt att böterna för förseelse, som där avses, i stället skola ådömas i dagsböter.

4 mom. Detta moment är likalydande med 25 § 3 mom. skogsvårdslagen.

I det av *Hallands skogsägares försäljningsförening u. p. a.* avgivna *yttrandet* har hemställts, att i 25 § skogsvårdslagen i samband med den nu föreslagna lagstiftningen skulle såsom ett 5 mom. införas en bestämmelse av innehåll, att på framställning av skogsägare vederbörande länsstyrelse finge för visst skogsområde godtaga viss person såsom skogsförvaltare. Där sådant godtagande skett, skulle vad i skogsvårdslagen funnes stadgat om skogsägare gälla skogsförvaltare i vad avsåge av honom i sådan egenskap vidtagna åtgärder. Föreningen har såsom motiv för sin hemställan i huvudsak anfört:

Det förekomme ofta på skogsbrukets område, att dödsbon, bolag och andra juridiska personer än stat, landsting och kommun eller ock enskilda personer ägde skogskomplex, vilka de icke själva skötte utan vilkas skötsel ombesörjdes av förvaltare och andra förtroendemän. I sådana fall framstode det, med hänsyn till att straff för förseelser mot skogsvårdslagen ådömdes i dagsböter, såsom önskvärt att kunna avlyfta ansvaret från den icke i driftens direkta ledning deltagande ägaren och i stället lägga det å den, som utövade den direkta bestämmanderätten över huggningars omfattning, kulturåtgärder m. m. Föreningen ville påpeka, att ett stadgande av principiellt samma innebörd som det av föreningen föreslagna upptagits i 14 § lantarbetstidslagen.

Ehuru föreningens förslag synes beaktansvärt, anser jag detsamma icke i detta sammanhang böra upptagas till övervägande, utan torde därmed få anstå till dess en mera omfattande revision av skogsvårdslagens bestämmelser må ifrågakomma.

30 § 1 mom.

Den i 30 § 1 mom. första stycket skogsvårdslagen medgivna rätten att anföra besvär över vissa av skogsvårdsstyrelse meddelade slutliga beslut har i förslaget utsträckts att avse även dylika beslut, som meddelas i ärende, varom i 21 a § förmäles.

Övergångsbestämmelser.

Tiden för den nya lagstiftningens ikraftträdande torde böra bestämmas till den 1 januari 1938, från vilken dag följaktligen 1903 års skyddsskogslag samt de bestämmelser, som i förenämnda Kungl. Maj:ts brev och länsstyrelsens i Hallands län kungörelser meddelats angående städer och enskilda tillhöriga flygsandsfält i länet, böra upphöra att gälla. Ikraftträdandet har föreslagits till den 1 januari med hänsyn till att utsyning å skyddsskogar då, såsom kommissionen framhållit, icke äger rum eller verkställes i blott mindre omfattning.

Bestämmelserna om skyddsskogar i den föreslagna nya lagen böra tydligen förlänas tillämpning å de skogar å enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län, som äro av skyddsskogsnatur, samtidigt som lagen träder i kraft. Detta förutsätter, att förordnande härom meddelas före nyssnämnda tidpunkt.

De skogar i Kopparbergs och Jämtlands län, varå enligt särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut den nuvarande skyddsskogslagen äger tillämpning, torde vid denna lags ersättande med den nya lagstiftningen, i överensstämmelse med vad även kommissionen föreslagit, böra utan särskild undersökning inordnas under den senare. Till den nya lagen synes därför böra fogas en föreskrift, att i fråga om dessa skogar skall så anses, som om förordnande meddelats enligt 18 § 1 mom. andra stycket.

Vid den nya lagens tillämpning å sistangivna skogar samt skogar å enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län erfordras, såsom framhållits av kommissionen, vissa övergångsbestämmelser.

1) Av allmänna regler torde följa, att i fråga om avverkningar, som verkställts å berörda skogar före den nya lagens ikraftträdande, de nuvarande bestämmelserna böra äga tillämpning. Denna grundsats innebär å ena sidan, att någon skyldighet att vidtaga återväxtåtgärder efter sådan avverkning ej föreligger. Å andra sidan följer därav, att, om överträdelse av sistnämnda bestämmelser vid avverkningen ägt rum, överträdelsen skall straffas enligt samma bestämmelser jämväl efter nya lagens ikraftträdande.

2) Är utsyning, som verkställts enligt nuvarande bestämmelser, gällande vid nya lagens trädande i kraft, torde utsyningens giltighet ej genom nya lagen böra rubbas. Härav följer, att, om avverkning sedermera företages i enlighet med utsyningen, nya lagens återväxtbestämmelser ej böra äga tillämpning i fråga om avverkningen. Sker däremot avverkning i större utsträckning än vid utsyningen medgivits, blir avverkningen i den del den så-

lunda olovligen verkställts, såväl i fråga om ansvar som beträffande skyldighet att vidtaga återväxtåtgärder att bedöma enligt nya lagen.

Enligt 19 § skogsvårdslagen, jämförd med 7 § 2 mom. samma lag, må giltighetstiden för avverkningstillstånd, som jämlikt lagen meddelas i fråga om svårföryngrad skog, bestämmas till högst fem år. I anslutning härtill torde böra föreskrivas, att avverkning på grund av utsyning, som verkställts enligt nuvarande bestämmelser och gäller vid nya lagens ikraftträdande, ej må utföras senare än fem år efter utsyningen. Självfallet är, att, om vid utsyningen föreskrivits kortare tid för avverkningens verkställande, sådan föreskrift skall lända till efterrättelse.

3) Därest skada, som omförmäles i 10 § skogsvårdslagen, uppkommit å skog, varom nu är fråga, före nya lagens ikraftträdande, torde enligt allmänna regler vad i nya lagen stadgas om reproduktionsskyldighet ej böra vinna tillämpning å skadan. Ehuru behövligheten av en uttrycklig föreskrift i detta avseende synes kunna ifrågasättas, torde dock, då ett dylikt stadgande vid tillkomsten av skogsvårdslagen upptogs bland dennas övergångsbestämmelser, en motsvarande föreskrift böra även nu meddelas.

I 45 § tredje stycket ecklesiastik boställsordning har upptagits en hänvisning till den nuvarande skyddsskogslagen, vilken hänvisning efter nya lagens ikraftträdande i stället bör avse denna. Med hänsyn härtill torde bland nya lagens övergångsbestämmelser böra införas en föreskrift, att, där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, denna i stället skall tillämpas.

Enligt 4 § 1 mom. 1:o) och 5 § andra stycket skogsvårdslagen gälla i fråga om äldre avverkningsrätter vissa undantag från de i 3 och 5 §§ samma lag upptagna grundläggande avverkningsreglerna. Den tidpunkt, före vilken en avverkningsrätt skall hava upplåtits för att komma i åtnjutande av den förmån dessa undantagsstadganden innebära, har i lagen bestämts till den 1 januari 1923. Kommissionen har övervägt, huruvida vid den av kommissionen föreslagna utsträckningen av skogsvårdslagens giltighetsområde berörda tidpunkt i fråga om avverkningsrätter, som upplåtits å de nuvarande skyddsskogarna, borde fastställas till senare dag än den 1 januari 1923. Då emellertid med hänsyn till de å dessa skogar rådande förhållanden berörda undantagsstadganden i fråga om dem torde sakna nämnvärd praktisk betydelse, har kommissionen funnit någon dylik föreskrift ej vara påkallad. Jag ansluter mig till kommissionens uppfattning i förevarande fråga.

Såsom jag förut nämnt torde bestämmelserna rörande städer och enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län böra upphävas. Emellertid lära i fråga om ett fält, Tönnersa flygsandsfält, med hänsyn till de särskilda förhållanden, som råda med avseende å detta fält, ifrågavarande bestämmelser böra delvis fortfarande tillämpas under viss övergångstid. I detta avseende har kommissionen anfört följande.

Tönnersa flygsandsfält hade under åren 1908—1915 undergått laga skifte, varå fastställelse meddelats den 29 december 1915. Sedan vid skiftesförrättningen ägor utlagts för 44 särskilda hemmansdelar, hade fråga uppkom-

mit om ståndskogslikvid, därvid vederbörande kronoombud hävdat, att med hänsyn till de angående fältet gällande bestämmelser laga skiftet kunde avse endast marken och icke jämväl den därå växande skogen. Förrättningsmännen hade enligt utlåtande den 30 december 1910 prövat skäligt bestämma, att, då av den gemensamma ståndskogen tydligtvis icke alla ägolotter erhållit sin andel och då de skäl, som anförts mot skogslikvid, icke vore av beskaffenhet att något avseende därpå kunnat fästas, skogslikvid å all mark skulle verkställas efter det skiftet i övrigt blivit fastställt. Sedan besvär över förrättningen anförts med yrkande, att bestämmelsen om ståndskogslikvid måtte upphävas, hade Kungl. Maj:t i utslag den 17 mars 1915 förklarat, att, då jämlikt stadgande i lagen den 24 juli 1903 angående skyddsskogar de rörande flygsandsfälten i Hallands län gällande bestämmelser skulle lända till efterrättelse, till dess annorlunda bleve av Kungl. Maj:t förordnat, och ändring i de beträffande Tönnersa flygsandsfält givna bestämmelser icke blivit gjorda samt sistberörda bestämmelser måste anses innefatta hinder mot verkställande av ståndskogslikvid, sådan likvid för det dåvarande icke skulle äga rum, dock att, för den händelse antingen ägarna skulle erhålla fri dispositionsrätt till Tönnersa flygsandsfält eller någon del därav eller ock ändrade föreskrifter i avseende å fältets begagnande eljest skulle meddelas, det skulle vara delägare obetaget att utverka den förrättning för verkställande av ståndskogslikvid, vartill förhållandena kunde föranleda. I enlighet med Kungl. Maj:ts berörda utslag hade skogen å Tönnersa flygsandsfält jämväl efter laga skiftet förvaltats för delägarnas i fältet gemensamma räkning i överensstämmelse med de föreskrifter, som härutinnan meddelats i länsstyrelsens i Hallands län allmänna kungörelse den 31 december 1861 samt en mellan delägarna träffad, av nämnda länsstyrelse den 17 augusti 1863 fastställd överenskommelse. Den gemensamma förvaltning, som sålunda ägde rum med avseende å skogen å sagda fält, torde — även efter det ifrågavarande bestämmelser angående fältet i övrigt upphört att gälla — böra fortfara, intill dess förrättning för verkställande av ståndskogslikvid mellan delägarna i laga ordning verkställts.

Mot vad kommissionen sålunda föreslagit finnes ingen erinran från min sida. I övergångsbestämmelserna torde alltså böra föreskrivas, att i fråga om Tönnersa flygsandsfält skall vad i 1861 års kungörelse är stadgat om förvaltning av skogen för ägarnas gemensamma räkning samt om den grund, enligt vilken kostnad för fältets kultur och vad dessutom kan förekomma skall utgå samt inkomst från fältet fördelas, fortfarande gälla, intill dess förrättning för verkställande av ståndskogslikvid mellan ägarna i laga ordning ägt rum.

Vad angår de flygsandsfält, som tillhöra städerna Halmstad, Varberg och Falkenberg, torde vid inordnande av skogarna å dessa fält under 1903 års förordning angående förvaltningen av städernas skogar några särskilda övergångsbestämmelser ej erfordras.

I överensstämmelse med de synpunkter, jag i det föregående framhållit, hava övergångsbestämmelserna till den nya lagstiftningen utformats.

I anledning av den nya lagstiftningen torde påkallas ändringar i vissa lagrum i andra författningar. De lagrum, som sålunda torde böra ändras, äro 2 § lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, 10 § lagen den 5

juni 1909 (nr 53 s. 1) angående husbehovsskogar inom vissa områden, 1 § 10 lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation samt 1 och 4 §§ förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift. Härjämte torde 3 § kungörelsen den 8 februari 1918 (nr 54) angående uppbörd av skogsvårdsavgifter m. m. samt 20 § 5 mom. och 22 § 5 mom. kungörelsen den 28 september 1928 (nr 382) med vissa föreskrifter rörande taxeringsförfarandet böra undergå vissa jämkningar.

Kommissionen har i sina betänkanden upprättat förslag till erforderliga författningsändringar, mot vilka förslag jag ej funnit anledning till erinran. Jag torde i det följande få lämna en redogörelse för dessa förslag i vad de angå förenämnda lagar samt förordningen om skogsvårdsavgift.

Förslaget till lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

Såsom framgår av den allmänna motiveringen till förslaget till lag om ändring i skogsvårdslagen, må förordnande enligt 1903 års skyddsskogslag meddelas i fråga om skogar, som lyda under lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden. I överensstämmelse härmed hava i 2 § 1 mom. punkt 5) av sistnämnda lag skyddsskogar undantagits från lagens tillämpning. Ett genomförande av förslaget till lag om ändring i skogsvårdslagen, enligt vilket förslag skyddsskogar skola inordnas under skogsvårdslagens bestämmelser om svårföryngrade skogar, kommer att medföra, att inom giltighetsområdet för lagen den 10 juni 1932 avsättande av skyddsskogar ej kan äga rum. Rörande de skäl, som föranlett denna begränsning av skyddsskogslagstiftningens tillämplighet, hänvisas till vad härom anförts i den allmänna motiveringen.

En följd av förslaget är, att nyssangivna bestämmelse i 2 § 1 mom. punkt 5) av 1932 års lag bör utgå. Denna ändring föranleder i sin ordning ändrad numrering av följande punkter i samma moment samt viss jämkning i 2 mom. I enlighet härmed har förslaget till lag om ändrad lydelse av 2 § i 1932 års lag utarbetats.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 10 § lagen den 5 juni 1909 (nr 53 s. 1) angående husbehovsskogar inom vissa områden.

I likhet med vad som gäller i fråga om skogar, å vilka lagen den 10 juni 1932 om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden äger tillämpning, må förordnande enligt 1903 års skyddsskogslag meddelas jämväl beträffande skogar, som lyda under lagen den 5 juni 1909 (nr 53 s. 1) angående husbehovsskogar inom vissa områden.

En jämförelse mellan skyddsskogslagens och husbehovsskogslagens bestämmelser visar, att beträffande sistberörda skogar meddelande av förordnande allenast enligt 2 § skyddsskogslagen kan ifrågakomma. I anslutning härtill är i 10 § husbehovsskogslagen införd en erinran, att genom förordnande enligt skyddsskogslagen rätten att förfoga över husbehovsskog kan inskränkas utöver vad i husbehovsskogslagen sägs. Det må här framhållas, att den i 2 § skyddsskogslagen medgivna rätten för vederbörande markägare att av staten fordra inlösen av mark, beträffande vilken förordnande enligt sagda paragraf meddelats, ej äger tillämpning i fråga om skogar, som lyda under husbehovsskogslagen.

Därest det förslag till ändrad skyddsskogslagstiftning, som i det föregående framlagts, genomföres, kan ett avsättande av skyddsskogar inom husbehovsskogslagens giltighetsområde ej äga rum. Denna inskränkning i skyddsskogslagstiftningens tillämplighet torde böra föranleda upptagande i husbehovsskogslagen av en särskild bestämmelse, som möjliggör begränsning av rätten till avverkning å de under lagen lydande skogar utöver vad i lagen sägs, då sådan begränsning med hänsyn till skyddsskogsintresset i särskilt fall finnes påkallad. Vid utformningen av denna bestämmelse torde i överensstämmelse med vad kommissionen föreslagit stadgandena i 2 § skyddsskogslagen lämpligen kunna tjäna såsom förebild, dock att, i likhet med vad nu gäller, ägaren av den skogsmark, som sådan begränsning avser, ej bör äga rätt att av staten fordra inlösen av marken. På grund av husbehovsskogarnas belägenhet bör ifrågavarande bestämmelse avse allenast sådana skogar, som böra bibehållas till skydd mot fjällgränsens nedgående. Bestämmelsen synes böra upptagas i 10 § av husbehovsskogslagen i stället för den där införda hänvisningen till skyddsskogslagen.

I enlighet med vad nu anförts har förslaget till lag om ändrad lydelse av 10 § husbehovsskogslagen upprättats.

Förslaget till lag angående ändrad lydelse av 1 § 10 lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.

I 1 § punkt 10 lagen den 12 maj 1917 om expropriation stadgas, att fastighet, som tillhör annan än kronan, må tagas i anspråk genom expropriation, om Kungl. Maj:t prövar det nödigt för kronans övertagande av flygsandsfält, varom ägaren försummat att taga föreskriven vård. Såsom framgår av stadgandets avfattning, har detsamma avseende allenast å flygsandsfält, rörande vilkas vård särskilda föreskrifter äro gällande. Enligt vad kommissionen i sitt betänkande angående flygsandsfälten uttalat finnas dylika föreskrifter numera allenast i fråga om städer och enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län, och berörda stadgande torde därför äga tillämpning allenäst å nämnda fält. Då såsom förutsättning för att dylikt flygsandsfält må tagas i anspråk genom expropriation enligt nämnda stadgande gäller, att äga-

ren försummat att taga *föreskriven* vård om fältet, har kommissionen ansett, att ett genomförande av de förut framställda förslagen, enligt vilka nuvarande föreskrifter angående vård av berörda flygsandsfält i Hallands län skola upphävas samt skogarna å fälten inordnas under skogsvårdslagen eller förordningen angående förvaltningen av städernas skogar, kommer att få till följd att tillämpligheten av nämnda stadgande i expropriationslagen avsevärt begränsas eller eventuellt helt upphör. Enligt kommissionens mening bör emellertid även efter upphävandet av ifrågavarande föreskrifter angående städer och enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län möjlighet förefinnas för Kungl. Maj:t att i vissa fall förordna om expropriation av dylikt fält. För kommissionen har det ej synts tillrådligt, att det allmänna avhänder sig eller i mera avsevärd mån begränsar den möjlighet att ingripa till förhindrande av ödeläggelse genom flygsand, som omförmälda stadgande i expropriationslagen nu erbjuder. En följd av de särskilda flygsandsbestämmelsernas upphävande är emellertid enligt kommissionens uppfattning, att ett dylikt ingripande från det allmännas sida måste bindas vid annan förutsättning än den i berörda stadgande angivna. För att förläna erforderlig effektivitet åt den nu ifrågasatta rätten att förordna om expropriation av flygsandsfält bör enligt kommissionens mening såsom villkor därför stadgas, att ägaren försummat taga sådan vård om fältet, att fara för sandflykt förebygges. Därest Kungl. Maj:t tillerkännes befogenhet att under nyssangivna förutsättning förordna om expropriation av städer och enskilda tillhöriga flygsandsfält i Hallands län, bör, framhåller kommissionen, en liknande befogenhet medgivas även beträffande andra flygsandsfält i riket, som ej tillhöra kronan. Kommissionen har ansett tydligt, att vid tillämpningen av en dylik expropriationsrätt hänsyn ej bör tagas därtill, huruvida visst område vid jorddelning eller eljest avsatts såsom flygsandsfält, utan till den faktiska förekomsten av flygsand och faran för ödeläggelse genom sandflykt.

Vad kommissionen sålunda anfört finner jag mig kunna biträda. I enlighet härmed har förslaget om ändrad lydelse av 1 § 10 lagen om expropriation utarbetats.

Förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift.

Enligt 1 § förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift, sådant detta lagrum lyder enligt förordningen den 28 september 1928 (nr 378), skall för avverkat virke, som enligt gällande bestämmelser taxerats till skogsaccis, erläggas skogsvårdsavgift med 1 $^{3}/_{10}$ procent av virkets taxerade rotvärde. De medel, som inflyta genom skogsvårdsavgiften, skola, enligt vad vidare i sagda paragraf stadgas, fördelas mellan skogsvårdsstyrelserna i riket eller överlämnas till domänstyrelsen i enlighet med vad därom i förordningen föreskrives. I detta hänseende stadgas i 4 § av förordningen,

enligt detta lagrums lydelse i förordningen den 15 juni 1923 (nr 214), att av de genom skogsvårdsavgiften inom varje landstingsområde inflytande medel sådan del, som erlagts från skyddsskogar, skall överlämnas till domänstyrelsen, samt av vad som erlagts från andra skogar nittio procent tillhandahållas skogsvårdsstyrelsen inom landstingsområdet och tio procent redovisas till statskontoret för att av Kungl. Maj:t i mån av förefallande behov fördelas mellan samtliga skogsvårdsstyrelser i riket.

Ett genomförande av förevarande förslag om överflyttande av tillsynen å skyddsskogarna från domänverket till skogsvårdsstyrelserna torde böra medföra, att skogsvårdsavgifterna från nämnda skogar icke vidare överlämnas till domänstyrelsen utan disponeras på enahanda sätt som skogvårdsavgifter från övriga under skogsvårdsstyrelses tillsyn stående skogar. I enlighet härmed har upprättats förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ förordningen om skogsvårdsavgift.

Frågan om ändring i vissa delar av de förutnämnda kungörelserna nr 54/1918 och nr 382/1928 torde jag, sedan de i det föregående behandlade författningsförslagen antagits av riksdagen, få underställa Kungl. Maj:ts prövning.

De nu ifrågavarande författningsförslagen, nämligen

1. förslag till lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212);
2. förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden;
3. förslag till lag om ändrad lydelse av 10 § lagen den 5 juni 1909 (nr 53 s. 1) angående husbehovsskogar inom vissa områden;
4. förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § 10 lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation; samt
5. förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift,

torde såsom bilagor[1] (bil. 1—5) få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende.

Departementschefen hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över förslagen 1—4 måtte för det i § 87 regeringsformen avsedda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall.

Ur protokollet:

Hugo Nordlander.

[1] Dessa bilagor, vilka äro lika lydande med de vid propositionen fogade författningsförslagen, hava här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 12 januari 1937.

Närvarande:

justitierådet AFZELIUS,
regeringsrådet ASCHAN,
justitieråden FORSBERG,
SANDSTRÖM.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokoll över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 13 november 1936, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) *lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212);*
2) *lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden;*
3) *lag om ändrad lydelse av 10 § lagen den 5 juni 1909 (nr 53 s. 1) angående husbehovsskogar inom vissa områden;* samt
4) *lag angående ändrad lydelse av 1 § 10 lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Bertil Fallenius.

Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 januari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, lagrådets den 12 januari 1937 avgivna utlåtande över de den 13 november 1936 till lagrådet remitterade förslagen till *lag om vissa ändringar i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212), lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 10 juni 1932 (nr 180) om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, lag om ändrad lydelse av 10 § lagen den 5 juni 1909 (nr 53 s. 1) angående husbehovsskogar inom vissa områden* samt *lag angående ändrad lydelse av 1 § 10 lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation;* därvid föredraganden hemställer, att förslagen, som av lagrådet lämnats utan erinran, ävensom det av honom i statsrådet den 13 november 1936 omförmälda, under 5 i protokollet upptagna förslaget till *förordning angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

P. Gullstrand.

367986. Stockholm, Isaac Marcus Boktryckeri-Aktiebolag, 1937.